

A buza-dráma második felvonása

Irla: Pogány Marcell

Bukarest, július 24.

Az új gabonátörvény tegnap tehát életbe lépett és ezzel elérkeztünk a gazdamentés gyakorlati utjához. Csak hogy, már ide is elérkeztünk. Pontosán két évvel ezelőtt, amikor a buzaárak tragikus lejtőre csuszak és zuhanni kezdtek a mai hihetetlen mélységük felé, itt is, ott is felvetődött a gondolat, hogy gátat kellene valahogy szabni, fel kellene valahogy tartóztatni a végzetesnek ígérkező drámát.

Pontosan két év kellett ahhoz, hogy a gondolat gyakorlati ténynévé érjen. Két év, amely alatt sokat mulasztottunk és, — majdnem mindent elvesztettünk.

Most igyekezzünk menteni. Egy kicsit későn és egy kicsit reménytelenül.

Két nappal ezelőtt nagyobb esetvonalásokkal, szélesebb konturokkal megfestettük a buza-dráma képét. Kimutattuk, hogy a földtulajdonos, aki földjén learatta a buzáját, nem, hogy megkeresné a befektetést, de még rá is fizet. A ráfizetés, igen optimisztikus számítás szerint, legalább kétszáz lej katasztrális holdankint. És ezzel a megállapítással le is zártuk a buza-dráma egyik felvonását.

Most egy új fejezet következik a drámajátékban.

A tegnap életbelépett új gazdamentő törvény, amely prémiát juttat annak, aki a buzákat kiveszi és eladja külföldön, úgy véli, hogy a prémiát az ekszportőrön keresztül a gazda kapja, mert, — ez az elgondolás, — ha az ekszportőr több pénzt kap a buzáért, többet is adhat a gazdának. Sajnos, ennek az elgondolásnak kétségbevonhatatlan hibái vannak:

1. Nem olyan bizonyos, hogy az ekszportőr az ekszportprémiát valóban oda is adja a gazdának.

2. Ha oda is adná, pontos számítás szerint, egy gazdára alig 30 lej, egy egész gazdasáladra alig 150 lej jut belőle.

Nem akarunk ismétlésekbe bocsátkozni és ezért nem rekapituláljuk azt a számítást, amelynek alapján ez az elosztási arány kijött, — csak a tényt szögezzük le. Harminc lej jut egy östermelőre abból, amit az ekszportőrök buzaprémiája címen kapni fognak az államtól. Az államtól ugyan, de tőle csak közvetve, mert a négyszáz milliót, amiből a prémiákat fizetni fogják, a városi és falusi pékkenyér-fogyasztók fogják kiizsadni, — kenyérbélyeg formájában.

Hogy mi az a kenyérbélyeg, miféle újfajta kreációja a kormánybölcsségnek, azt már a kisgyermek is tudja, akik tegnap óta bélyeges kenyeret esznek, mert, ha a bélyeg nincsen is ráragasztva a kenyérre, cipőre, kifizére, mint a levélre, — azért ott van az a bélyeg mégis, mert a pék behajította érte a lejt, vagy az ötven banit.

Azért nem lehet azt mondani, hogy valami rossz dolog ez a kenyérbélyeg rendszer. Nem. Mert, ha ki is kell érte szurkolni a pénzt annak, aki elfogyasztja a bélyeges kenyeret, meg lehet neki az a boldog tudata, hogy minden karéjjal, minden falással egy-egy jobborsra méltó buzatermelt mentett meg.

Boldog városi polgár és falusi pékkenyér-fogyasztó, aki tegnap óta azzal a felemelő érzéssel apríthatod kenyeret, kifizéred a tejből, kávéba, hogy megmented a krízis hinárlában elmerülő földművest! Boldog halandó! Akinek megadott, hogy, — mialatt gondtalanul szürcsölöd a kiflis reggeli-kávédat, — megments egy-egy cserző lelkét, egy-egy penszondó egzisztenciát, akkor is, ha te magad a reggelizés gyönyörét azzal vagy kénytelen rontani, hogy gondbaborult az újságok apróhirdetéseit böngészve, valami kis állás-felét keresel...

De, sajnos, — meg sem kezdődött még a gazdamentés és már is hervadóban vannak a gazdamentéshez fűzött remények.

Az első csalódás, — és ez az, ami végzetes, — hogy a párt buzaáremelkedés nem következt be. A hivatalos gabonátörvényen és a

magángabonakereskedelemben az árak feljavulása sehoggy sem akar megkezdődni. Mi az oka ennek? Nyilván valami hiba történt a gazdamentésben.

A hiba a számításban van.

Abban a számításban, amely nem az egyszerű tételre épült, hanem — a fantáziára. Az alaprémium reménye, amely csodát vár ott, ahol csoda nem történhetik.

Ahol józan, nagyon is józan üzletemberek, — papírral, ceruzával a kézben, — kalkulálnak.

lálnak.

A kalkuláció pedig egyszerű:

Románia ezévi buzatermését, hivatalos feltételezés szerint 400 ezer vagonra becsülik.

A termésből egyelőre 40 ezer vagont terveznek külföldre.

A kenyérbélyegből 400 millió lej bedételt irányoztak elő.

Ebből a 400 millió lejből akarják kifizetni a 40 ezer vagon ekszportbuzá, vagononkénti 10 ezer lejes prémiáját, ami tényleg pontosan 400 milliót tesz ki.

Eddig a számítás pontos, hiba benne nincsen.

A hiba csak ott van, hogy a számításban itt megállott a hivatalos ceruza és nem ment tovább egy lépéssel. Mert, ha tovább kalkulál a hivatalos ceruza a hivatalos papíron, akkor rájött volna arra, hogy az a 400 millió lej, amely — feltételezve a legjobb esetet, — a gazdákhoz kerül, majdnem a nullával egyenértékű.

Tessék a kalkuláció:

400 ezer vagon a termés.

400 millió lej az ekszportprémia.

A 400 millió 400 ezer vagon terméssel elosztva, egy vagonra jut 1000 lej, 1000 kilogramm buzára 100 lej, 100 kilogramm buzára pedig, mond és ird, — 10 lej. Ennyivel emelkedhetik tehát egy mázsa buza ára a gazdamentés nagyszabású terve és most már törvénye alapján.

Tíz lejjel.

De nem emelkedik, tíz lejjel sem. Ellenkezőleg. Két nap alatt, vagyis azóta, hogy a gazdamentő ekszportprémiumos kenyérbélyeg-törvény életbelépett, ugyanannyival esett az új buza ára. Ennyivel? Talán többel is. De ennek már nem a gazdamentő-törvény az oka. Hanem a tragédia. A buza-tragédia, amely a világ színpadán játszódik le és nem akar befejeződni.

Sehoggy sem akar befejeződni.

Senkisé tudja, hogy mi lesz:

LONDON UTÁN

Jóslatokkal, ígéretekkel és újabb megoldási tervekkel leplezik a tanácskozások gyöngé eredményeit

Franciaország konokasága egyre jobban érleli a kétségbeesést

London, július 24.

A londoni konferencia után beállott pillanatnyi szélcsendben a következőképpen lehet a helyzetet áttekinteni:

A lezajlott miniszteri konferencia elutasította a Németország által kért új kölcsön megszavazását és arra szorított, hogy a már meglevő százmillió dollár hitelet prolongálja.

A világlapok már csütörtökön délután reagáltak a londoni határozatra. A kamatlábakat csaknem minden vonalon felemelték, ezenkívül Német- és Magyarországon meghosszabbították azokat a szükségintézkedéseket, amelyeket közvetlenül a

Darmstädter Bank bukása után életbeléptettek. A nyári hónapokra a londoni miniszteri konferencia — bár tagjai már elutaztak — permanensnek jelentette ki magát, ezenkívül úgy Németországban, mint Magyarországon a kormány rendkívüli felhatalmazást nyert arra, hogy ez alatt az adó alatt — az adandó helyzetekhez mérten — rendeleti úton fogantossithasson rendkívüli gazdasági intézkedéseket. Magyarországon feltámasztották ezenkívül azt a bizottságot, amely évekkel ezelőtt a szanálás munkájának elvégzésére létrehivatott.

A magyar parlamentben Peyer szociál-

demokrata képviselő tegnap a következő interpellációt intézte Bethlen István miniszterelnökhöz.

— Hajlandó-e a kormány a pénzügyi és gazdasági helyzetről tájékoztatni a Házat? Mi tette szükségessé a bankforgalmat korlátozó rendelkezések kiadását? Milyen törvényes felhatalmazás alapján tette meg a kormány ezeket az intézkedéseket? Van-e tudomása a kormánynak, arról, hogy a bankforgalmat korlátozó intézkedések folytán a munkanélküliek száma növekedett? Hajlandó-e a kormány megadni mindezen kérdésekre a szükséges felvilágosításokat?

Bethlen István gróf nyilatkozata

Bethlen István miniszterelnök azonnal válaszolni akart, a baloldali ellenzék tüntetése miatt azonban percekig nem jutott szóhoz. Végül a következőket jelentette ki:

— Európa legtöbb országa súlyos gazdasági válsággal küzd. Még a gazdag országok is, amelyekről Európa a szanálást várja, deficitekkel birkóznak. Hát mit szólnak akkor a mi országunk, amelynek áldozatkészségét a legnagyobb mértékben igénybevette a békeszerződés és a devalváció!

— Az általános gazdasági válság tőke-elvonásokra vezetett. A külföldi bankbúcsók Magyarországra is kihatottak. Magyarországon ekkor az angol és francia bankokhoz fordult segítségért. A Nemzetközi Fizetések Bankja Budapestre küldte megbízottját és ennek az urnak a közbenjöttével történtek az ismert rendelkezések.

— A Danatbank bukása és a félelem, hogy a bukás nem lesz elszigetelt, megakadályozta azt az ötmillió forintot, amelyet Magyarország számára kilátásba helyeztek. Ennek következtében kényszerült a kormány arra, hogy olyan rendelkezéseket tegyen, amelyek alkalmasak a magyar valuta stabilitásának biztosítására, másrészt a bankok helyzetének könnyebbé tétele addig, míg valahonnan segítség nem érkezik. A kormány ezek-

kel az intézkedésekkel át akarja segíteni a magyar pénzügyvilágot a kritikus helyzetben.

— A kormány mindent megtesz, hogy a jelenlegi helyzetből kikerüljünk. Az elrendelt intézkedésekhez a kormánynak teljes mértékben megvolt az alkotmányos joga. Arra a kérdésre, hogy ezek a rendelkezések meddig tartanak, ma még pozitíve nem tudok válaszolni. Addig is mindent elkövetünk, hogy a gazdasági élet csorbát ne szenvedjen. A kormány nem felelősségrevonást vár, hanem további felhatalmazást kér újabb intézkedésekre, amelyeknek esetleg szükségét látja. Törvényjavaslatot terjesztünk a Ház elé, amely javasolni fogja, hogy az az országos bizottság, amely a szanálás alatt működésben volt, életrekeltesse.

— Kérem a tisztelt Házat, az egész magyar sajtót, az egész magyar nyilvánosságot hogy ezekben a kérdésekben őrizze meg higgadtságát és józanságát. A képviselőház nagy felelősséget vállal magára, ha a fegyelmezettséget megbotlygatja. — A nemzet öntudata az egyetlen biztos bázis amelyen a nemzet gyógyulása elérhető.

A Ház Bethlen miniszterelnök válaszát tudomásul vette.

Bethlen miniszterelnöknek az a terve, hogy a gazdasági helyzet miatt a képviselőházat egyelőre együtt tartja. A kor-

mány talán már a legközelebbi napokban felhatalmazást fog kérni arra, hogy pénzügyi téren a szükségesnek mutató intézkedéseket rendeleti úton életbeléptethesse. Ez a felhatalmazás kiterjedne azokra a megszorításokra is, amelyeket a költségvetés keretén belül multhatatlanul végre kell hajtani. A felhatalmazási törvényjavaslat visszamenőleges hatása volna és szankcionálná a kormány első intézkedését, a háromnapos bankszünetet illetőleg is. Illetékes körökben ezenkívül felmerült a gondolat, hogy egy szélesebb körű gazdasági és pénzügyi nagybizottság alakuljon, amelynek a nyári hónapok idejére feladata volna, hogy a kormánynak tanácsadó és véleményező szerve legyen. A bizottságban szakemberek is működne.

A londoni konferencia után a jegybankok siettek a biztosítóintézkedéseket fogantatosítani.

A Magyar Nemzeti Bank csütörtökön, július 23-án tartott ülésén elhatározta, hogy július 24-iki hatállyal a leszámítolási kamatlábat 7-ről 9 százalékra, a népszövetségi kölcsön kötvényeire alkalmazott kamatlábat 7 és félről 9 és félre emeli fel.

Az intézkedés indoklásában a Magyar Nemzeti Bank kiemeli, hogy a bankhitelek fokozott igénybevétele és a nemzetközi

pénzpiaci helyzethez való alkalmazkodás tette szükségessé a kamatlábemelésre való védekezést.

Az Osztrák Nemzeti Bank a feszült helyzetre való tekintettel ugyancsak csütörtökön elhatározta, hogy a váltók, közraktári jegyek és értékpapírok leszámítolási kamatlábát július 23-iki érvénnyel

10 százalékra, ennek megfelelően a kölcsönügyletekben a kamattételeket 10 és 11 százalékra emeli fel.

Berlinben a minisztertanács a következő intézkedéseket fogadta el:

Julius 24-től 28-ig új rendelet szabályozza a fizetési forgalmat. A rendelet nagyjában megegyezik az eddig kiadott

rendeletekkel és csak annyiban tér el, hogy a hitelintézeteket felhatalmazták, hogy július 24-ig szóló követelésekre az eddigi 5 helyett 10 százalékot fizessenek ki, legfeljebb azonban 200 márkát az eddigi 100 márka helyett. Áttulajdonosoknál 5000 márka készpénzt lehet folyósítani.

A Hitler-frakció és az események

Hugenberg, akinek közelállása Hitlerhez ismeretes, ma a következő nyilatkozatot tette egy amerikai újságírónak:

Örömmel üdvözlöi Hoover lépését, a mellyel belenyúlt a jóvátétel kérdébe. Sajnálja, hogy Franciaország hatalompolitikai okokból, azt hiszi, hogy ragaszkod-

nia kell a Young-terv fikciójához. Ez év végén, tehát 1931 decemeréig, előtérbe kell kerülnie a jóvátételi fizetések revíziójának. Meg kell változtatni Németország pénzügyi és gazdasági politikáját, mert különben a télen hatmillió munkanélküli lesz. A világpálságot általános

legfegyverzés nélkül nem lehet megoldani. Németországban a jobboldali pártok vannak hivatva a kormány átvételére. Ha a mostani pénzügyi helyzetet nem sikerül megoldani, akkor a bolsevizmus következik, amely nem fog megállni Németország határainál.

Most már minden erő a jelenlegi hitelek fenntartására irányul

A londoni konferencia eredménye — mint legelől említettük — abban merült tehát ki, hogy a jelenlegi hitelkereteket igyekeznek fenntartani és ezen a téren elsősorban azt igyekeznek megakadályozni, hogy a már investált tőke ne meneküljön ki tovább Németországból. Ebből a célból a londoni és newyorki nagyban-

kok már csütörtökön éjszaka, tehát rögtön a konferencia befejezése után, érintkezésbe léptek egymással, valamint a bázei Nemzetközi Fizetések Bankjával.

A nagybankok ezen együttes akciója remélhetőleg kellő biztonságot nyújt majd arra nézve, hogy Németország nagy hitelezői nem fogják folytatni a

legközelebbi hónapokban a rövidlejáratu hitelek felmondását és visszavonását.

Sauerwein a következő mondatban foglalja össze a Maiban a londoni konferenciáról nyert impresszióját: „Londonban nem fejlesztették tovább a párisi német-francia megbeszélések eredményeit.”

Utolsó szavak az elutazás előtt...

A londoni konferencia záróüléséről még a következőket jelenthetjük:

A konferenciát csütörtökön déli 12 óra 20 perckor a fődelegátusok záróbeszédével fejezték be.

MacDonald hangoztatta, hogy nem volt könnyű hét hatalom képviselői között megegyezést létrehozni. Amit elérték, az is nagy fontossággal bír és bizonyára a lehető legnagyobb sulyal fog Németország javára esni.

Stimson szerint a Hoover-moratórium már egymagában véve is nagy eredmény, mert egyelőre 400 millió dollár fizetésétől

szabadítja meg Németországot, amivel könnyen rendbehozhatja az ügyeit.

Mellon ugyancsak hangoztatta, hogy a londoni konferencia eredményeként helyreállíthatják Németország pénzügyi stabilitását.

Brüning német kancellár leszögezte, hogy megállapítást nyert, hogy a Németországból történt tőkeelvonásokat a külföld okozta. A londoni konferencia csak átmeneti megoldást hozott, de eleve nem is vártak egyebet, ismervén az újabb nemzetközi kölcsön felvételének nehézsé-

geit. A szövetséges államok között a szükséges egyetértés megteremtése is súlyos nehézségekbe ütközik.

Ezután az olasz, belga és japán delegátusok mondtak köszönetet MacDonaldnak a vendéglátásért és a konferencia simulekony levezetéséért.

A jelenlegi tervek szerint MacDonald hétfőn repülőgépen, Henderson pedig vasárnap vonaton utazik Németországba. Mindketten hangsúlyozzák, hogy utjuk célja kizárólag a német állampolgárok látogatásának viszonzása, politikai jelentősége nincs.

„A helyzet az, hogy sem a londoni, sem a newyorki piacon nem lehet pénzt felhajtani”

Az angol sajtó a legnagyobb pesszimizmus hangján foglalkozik a londoni konferencia eredményével. A konferencia úgy végződött — konkludálnak az angol lapok —, ahogyan előrelátható volt.

Németország nem kapott hosszulejáratu kölcsönt, de még rövidlejáratu sem. Ennek politikai okai voltak. Egyebekben is azonban az a helyzet, hogy sem a londoni, sem a newyorki piacon lehetetlen pénzt felhajtani.

A párisi baloldali sajtó ugyanilyen hangnemen ír. A „Populaire”-ben Léon Blum megállapítja, hogy a londoni kudarc Franciaország önzésének köszönhető. Németországban — írja Blum — most

már csak Hitlerék következhettek.

A „Daily Telegraph” kontinentális kiadása leszögezi, hogy a londoni konferencia csodálat keltett. A tárgyaló felek nem mertek lenyulni a kérdés gyökereig. Elég lett volna — fejtegeti az angol lap —, ha a konferencia csak sejtetni enged, hogy tisztában vannak azzal, hogy sor kell, hogy kerüljön a revízióra, — ez már önmagában nagyobb megnyugvást hozott volna, mint így az egész egyéb enunciació.

Kedvező hangon nyilatkozik Laval, a ki Párisba való visszaérkezése után kijelentette a sajtónak, hogy a német miniszterekkel való közvetlen tanácskozás

barátságos légkört teremtett és ez a legfőbb garancia arra, hogy a fennálló problémákat sikerülni fog elintézni.

Valószínű, hogy Briand, Laval, Brüning és Curtius rövidesen újból találkoznak.

A londoni konferencia határozata értelmében legközelebb háromtagú bankár-bizottság utazik Németországba a pénzügyi és gazdasági helyzet megvizsgálására. A bizottság tagjai lesznek: sir Robert Indersley, az Angol Bank igazgatója, Aspegue amerikai szakértő és Walenberg svéd szakértő.

A bizottság barátságos alapon tanácsokat fog adni Németországnak a tőkemenekülés megakadályozására.

Wekerle magyar pénzügyminiszter beterjesztette a kivételes pénzügyi javaslatot

Budapest, július 24.

Wekerle pénzügyminiszter péntek délután beterjesztette a parlament elé azt a törvényjavaslatot, amely a kivételes hatalom megszavazását kéri a kormány számára arra az időre, amikor a parlament nem fog ülésezni. A törvényjavaslat erre az ugynevezett nyári szünre czenkivül egy

55 tagól álló nagybizottságot kreál,

amilyen a szanálásnál működött. Ebből 33 tagot a képviselőház, 22 tagot a főrendiház küld ki. Tagjai lesznek ezenkívül a számottevő gazdasági és pénzügyi reprezentánsok is. A kormány végül a fennálló helyzetre való tekintettel nagyszabású költségvetéscsökkentést akar vég-

rehajtani és

a 6 évre tervezett köztisztviselői létszámcsoökkentést 3 év alatt óhajtja keresztülvinni. Utolsó szakasza a törvényjavaslatnak kimondja, hogy a vészhitel-terjesztőket a büntetőtörvénykönyv

alapján fogják felelősségre vonni.

A „Daily Telegraph” jelenti Tokióból, hogy a japán kormány hajlandóságát nyilvánította arra, hogy Angliával és Amerikával együtt résztvegyen Németország megsegítésében.

Nem engedik összehívni a Reichstagot

Berlin, július 24.

A német ellenzék, elsősorban a Hitler-frakció, mindent elkövet, hogy a londoni balsiker nyomán előállott atmoszférát a maga javára kihasználja. Eppen ezért már csütörtökön éjszaka lépéseket tett azért, hogy Brüningék visszaérkezése után a Reichstagot azonnal összehívják.

Értesülésünk szerint ez az akció nem fog sikerülni. Trepiranus miniszter, a birodalmi kormány Berlinben idéző tagja,

kijelentette, hogy

a Reichstagot semmilyen körülmények között nem hívják össze, miután a londoni tanácskozások még nem tekinthők befejezettnek.

Dietrich pénzügyminiszter a jövő hét folyamán újból Londonba utazik, ahol tovább tárgyal.

Valószínű tehát, hogy Hitlerék egyelőre nem fognak tudni halászni a zavarosban.

Maniu és Vajda Kolozsvárról Színájába utaztak

Bukarest, július 24.

Maniu Gyula tegnap elhagyta Badacsonyt s Kolozsvárra utazott, ahol találkozott Vajda Sándor volt belügyminiszterrel. A két politikus, mint ismeretes, a király meghívta a színái esküvőre.

Vajda és Maniu pénteken délután elhagyták Kolozsvárt és Színájába utaztak.

Biborosi értekezleten ismertette a pápa Olaszország és a Vatikán viszonyát

Róm, július hó 24.

XI. Pius pápa csütörtökön összehívta a biborosok kollégiumát s hosszasán eltanácskozott a Szentsek és a hivatalos Olaszország jelenlegi helyzetéről. A biboros kollégium ülése titkos volt s annak határozatairól nem adtak ki hivatalos jelentést.

Szivszélhűdésben halt meg Seldmann Pál temesvári bankigazgató

Temesvár, július 24.

Hirt adtunk arról, hogy Seldmann Pál, a Temesvári Első Takarékpénztár igazgatója Bukarestben váratlanul elhunyt. A mai pénzügyi viszonyok között és az amugyis meglehetősen riadt hangulatban érthető, hogy a hirtelen halálesettel kapcsolatban egyesek öngyilkosságot emlegettek s ez a hír csakhamar mint valóságos tény terjedt el az erdélyi pénzpiacokon, alkalmat adva a legkülönbözőbb következtetésekre.

Temesvári tudósítónk most hiteles forrásból cáfolja az öngyilkosság híreit. Seldmann Pál pár nappal ezelőtt azért utazott Bukarestbe, hogy bankja vezérigazgatójával, Neamtu szenátorral tárgyaljon. Szerdán este meg is jelent Neamtunál, a kivel hosszabb megbeszélést folytatott különféle pénzügyi művelettel kapcsolatban. Beszélgetés közben Neamtu egyszer csak azt vette észre, hogy Seldmannnak a mellére esett a feje. Azonnal orvosért telefonált, aki megállapította, hogy érpattanás következtében közeli szivszélhűdés fenyeget. Seldmann az orvos tanácsára nyomban beszállították a Brancovanu kórházba, ahol csütörtökön reggel kiszáradt anélkül, hogy eszméletét visszanyerte volna. Holttestét családja hazaszállította Temesvárra, ahol bankja előcsarnokában ravatalozzák föl. Temetése vasárnap lesz.

BOROTVAPENGÉ

svéd acél, hiperéles, speciálisan erős szakáll beretválására alkalmas.

Szinajában megkezdődtek az esküvői ünnepségek

Ileana hercegnőt elhalmozták ajándékokkal

Mihály nagyvajda sajátkezűleg készített tintatartót adott a mátkapárnak

Szinaja, július 24.

Ileana hercegnő és Habsburg Antal főherceg vasárnapi esküvőjének előkészületei a legfényesebb és a legünnepélyesebb keretek között kezdődtek meg Szinajában.

Csütörtökön délelőtt Miron Christea pátriárcha a Peles-kastély kápolnájában istentiszteletet tartott, amelyen az uralkodó család tagjai és a meghívott vendégek vettek részt. A pátriárcha megáldozta Ileana hercegnőt, aki ezúttal részesült utóljára ebben a szertartásban, a görög keleti egyház ritusa szerint, mert az esküvő előtt áttér a római katolikus egyház kebelébe.

Tegnap délután 6 óra 40 perckor érkeztek meg Szinajába az uralkodó család hátralevő tagjai, ma délből pedig Szalvator főherceg, a vélegény apja és Mária jugoszláv királyné.

Az ünnepi díszet öltött Szinajában az előre meghatározott program szerint kezdődött meg a küldöttségek felvonulása. Hivatalok, vármegyék, városok, a hadsereg és testületek hivatalos küldöttjei és népi csoportok egymásután jelentek meg a Peles-kastély márványtermében, hogy a hercegi párnak szánt nászajándékokat átadják.

A márványterem már néhány óra leforgása alatt műkincsek és népművészeti remekművek muzeumává változott át.

Itt halmozták fel az ajándékba hozott ékszereket, szőnyeget és varrottasokat, továbbá azokat a szentképeket, amelyeket görög keleti szokás szerint ajándékba hoztak a mátkapárnak.

A küldöttségeket a Florentina-teremben fogadja Ileana főhercegnő, aki erre az alkalomra hófehér selyem ruhába öltözött, míg vélegénye ünnepélyes redingót öltött magára. Károly király tüzségi díszruhában, Mária királyné hermelinköpenyben, Erzsébet görög exkirályné narancsszínű selyemtoalettben fogadja a küldöttségeket.

Az átadott ajándékok közül ki kell emelnünk Mihály nagyvajda sajátkezűleg készített tintatartóját, a kormány tagjai által felajánlott gyöngygyűrűket, a bukaresti kereskedelmi és iparkamara briliánsokkal kirakott domborművét, amely nászágyat ábrázol, a fővárosi zsidó hitközségek nászajándékát, a kétágú, művészies kivitelű gyertyatartót és a tengerészek aranyból vert madárszobrát.

A hercegi nász ünnepségeinek további programja a következő:

Szombaton este 8 óra 30 perckor diner lesz a Peles-kastélyban, amelyen az uralkodó család tagjai, a régens tanács és a kormány tagjai, a kamara és a szenátus elnökei vesznek részt, 10 órakor pedig az ünnepélyes lakomát követi.

Az esküvői szertartás vasárnap délelőtt zaj-

lik le. Először tartják meg a polgári esküvőt, délelőtt 10 órakor; amelyen az anyakönyvezető szerepét maga Hamangiu igazságügyminiszter látja el, 11 órakor lesz az egyházi esküvő, amelyen a misét Cisar bukaresti római katolikus érsek celebrálja. Az esküvőn a dinasztia tagjain kívül részt vesznek a kormány tagjai, a parlament két házának elnökei, a hatóságok képviselői és a diplomáciai kar, továbbá Ileana hercegnő külön meghívott vendégei.

Az ünnepélyes szertartás lezajlása után a hercegi pár és a vendégek serege meglátogatta a hősök temetőjét és rövid sétát tesz. Végül 1 óra 30 perckor diszebed zárja le az esküvői szertartások színes és gazdag sorozatát.

Csődöt kértek a csik-szeredai Hargita bank ellen

Csikszereda, július 24.

Az itteni görögkeleti egyházközség igazgatótanácsa ma csődöt kért a csikszeredai Hargita bank ellen, amelyet öt évvel ezelőtt dr. Vasu, volt averescanus prefektus, jelenleg ügyvéd alapított. A bank volt igazgatója Comanici, aki egyúttal a görögkeleti egyházközség elnöke is volt, az egyház pénzét, egymillió lejt, az igazgatótanács tudta és beleegyezése nélkül a Hargita banknál helyezte el, azzal a kikötéssel azonban, hogy a bank azt azonnali felmondásra kiadja.

A görögkeleti egyház igazgató tanácsa már négy hónappal ezelőtt felmondotta a pénzt, azonban mindeztideig nem tudott hozzájutni, ami arra indította, hogy csődöt kérjen a bank ellen.

Egyidejűleg bűnvádi feljelentést is tett Comanici ellen.

A Hargita banknál a szentdomokosi közbirtokosság is érdekelve van két és fél millió lejjel, a római katolikus egyházközség pedig egy millióval.

Valószínűnek tartják, hogy a csőd elrendelésére nem kerül sor.

Leépítés lesz a parlament létszámában is

A legmesszebbmenő takarékoskodás jegyében készíti a kormány a közigazgatási és választófogl reformot

Az ősszel sor kerül a köztisztviselők gyökeres leegyszerűsítésére

Bukarest, július 24.

Mialatt a reszort-minisztereket a rendkívüli parlamenti ülészenon megszavazott mintegy hetven törvény végrehajtásának és alkalmazásának a kérdése foglalkoztatja, maga a kormányfő, Jorga miniszterelnök, Valeni de Munte-beli kúriáján különösen három nagyjelentőségű reform-törvény előkészítésén dolgozik, amelyeket az őszi ülészenon folyamán szándékszik beterjesztetni. Ez a három nagy reform: a közigazgatási és a minisztériumok újjászervezése, valamint a választójogi törvény gyökeres módosítása. Mindhárom javaslat megalkotásánál egyrészt a munka-módszerek leegyszerűsítése, másrészt a lehető legmesszebbmenő takarékoskodás a főszempont.

A közigazgatási reform-törvénnyel a kormány legszűkebb keretekre igyekszik csökkenteni a közigazgatási gépezetet. Hogy ez milyen elvek szerint fog történni, arra nézve még nincs megállapodás.

A minisztériumok szervezetiéről szóló törvény újra fogja rendezni a tisztviselők helyzetét, oly módon, hogy feloleli a tisztviselők státusát is.

A munkügyi reszortot minden valószínűség szerint bekebelezik az ipar- és kereskede-

lemügyi minisztérium hatáskörébe, a külügy-minisztériumnál pedig új feltételeket szabnak a diplomáciai testület kiválogatására.

Leggyökeresebbnek a választójogi törvény reformja ígérkezik, amennyiben Jorga miniszterelnök a mostani listás rendszerről át akarja építeni az egyéni, kerületi elv alapjaira, s ugyanekkor csökkenteni szeretné a törvényhozó testületek létszámát.

A kormány azt tartja, hogy tulsok a képviselő és a szenátor s ezért állítólag arra gondol, hogy a képviselők számát az új törvényre a jelenlegi 387-ről 120-150-re, a szenátorokét pedig, a jogszertintiek kivételével, 71-re csökkentse, azaz minden megyének csak egy-egy szenátora legyen.

Egyelőre nagy nehézségekbe ütközik ezeknek az elveknek az alkotmány rendelkezéseivel való összeegyeztetése, amennyiben az alkotmány kimondja, hogy a választási kisebbségeknek is képviselőhez kell jutniuk, ami az egyéni kerületi választási rendszerben lehetetlen.

A három nagy horderejű reform-javaslatnak a fentebbiekben leírtakat szemponjtait a kormány a Valeni-ben tartandó minisztertanácsok során konkrét formába önti, majd pedig speciális bizottságokat nevez ki a vonatkozó törvénytervezetek kidolgozására.

Tíz milliót irányoztak elő a mármarosai, zsilvölgyi és bukovinai utak egyrészenek kijavítására

Bukarest, július 24.

Mint jelentettük, a kormány 40 millió lejes rendkívüli hitelt utalt ki Rascanu tábornok, Beszarabia kormánybiztosának az utak megjavítására. A közmunkaügyi minisztérium, a kormánybiztossal együtt elhatározta, hogy a beszarabiai utak megjavítását szabadságos katonákkal fogja elvégeztetni.

VEGA-OIL

egyedüli olaj, amely hivatott bármely motor jókarbantartására.

Főlerakat Brassó részére:

„CONCORDIA” Societate Anonimă Română pentru Industria Petrolului

Depozitul de Desfacere Braşov, Bartolomeu. Telefonszám 294.

Ezek az ingyen munkások 100 kilométer hosszúságú utat fognak megjavítani. — Erre a célra a hadügyminisztérium hét zászlóalj katonaságot fog a munkálatok rendezésére bocsájtani. Minden zászlóalj ezer emberből áll, tehát

összesen hétezer katona fog dolgozni.

Ugyanakkor a kormány elhatározta, hogy azokon a vidékeken, ahol a munkanélküliség komoly méreteket öltött, azonnal nekilátnak az utjavítási munkálatoknak, hogy ezáltal enyhítsék a munkanélküliséget.

A munkanélküliek felsegélyezésére előirányzott alapokból tíz millió lejes rendkívüli hitelt fognak kiutalni, amelyből azonnal nekilátnak a mármarosai, zsilvölgyi és bukovinai utak egyrészenek kijavítására.

Sajnálatos, hogy a beszarabiai utak javítására nem munkanélkülieket használnak föl. Amennyiben eltekintettek volna a szabadságos katonák ingyen munkájától, úgy a romániai munkanélküliség kérdése, legalább is ideiglenesen meg lett volna oldva, tekintve, hogy Beszarabiában egy éven keresztül hétezer ember kereshette volna meg kenyerét.

Asszonyok estek el a sevillai sortűzben

A kormány a legerélyesebb rendszabályokat fogantatosítja a felkelők ellen

Madrid, július 24.

A szindikalisták egyre féktelenebbé váló izgatása teljesen felborította a rendet Sevillában, ahol a hatóságok kénytelenek voltak szerdán éjjel a felkelők megfékezésére az ostromállapotot formálisan is kihirdetni. A helyzet elmérgesítéséhez nagymértékben hozzájárult az, hogy a felkelők rohamot indítottak a csendőrség kaszárnyája ellen

és a rohamra induló menet élén mindennütt asszonyok haladtak, hogy ezáltal is gyengítsék a rendfenntartó csapatok aktivitását.

A csendőrség kénytelen volt fegyverét használni s ennek következtében több asszony is megsebesült. Az összecsapásnak egyébként összesen 10 halottja van, hogy ezek között asszonyok vannak-e, arról nem számolnak be a hiányos jelentések.

A letartóztatott munkások száma meghaladja az ötszázat, miután a városi börtönök szűkekné bizonyultak ennyi ember elzárására, az elfogottakat egyrészt a városháza pincéjében helyezték el. A város felett állandóan több repülőgép cirkál, hogy az esetleges újabb megmozdulásokról a hatóságok azonnali értesüljenek.

Az általános sztrájk következtében többnyire katonák által vezetett villamosokra néha valóságos sortűz adnak a felkelők.

Természetes, hogy ilyen körülmények között a zavargásoknak igen sok békés polgár is áldozatul esik.

A madridi parlamentben felszólalás történt a sevillai helyzettel kapcsolatban. Zamora miniszterelnök kijelentette, hogy a kormány kénytelen a rend fenntartása érdekében a legerélyesebb rendszabályokat fogantatosítani, s mielőtt valamennyire lecsendesednek a kedélyek, a parlamentnek részletesen számot fog adni mindarról, ami történt. Egyelőre az képezi a kormány legfőbb gondját, hogy a felkelés továbbterjedését megakadályozza.

Telefon: 518

„MODERN MOZGÓ” BRASSÓ

Ma péntektől premier.
Hangos izgalmas filmujdonság

WLADIMIR GAIDAROW
első hangosfilmje

„A SZENVEDÉLY HULLÁMAIN”

Szombat délután 3—5 ig **MATINÉ** 10—15 lejes helyárrakkal.

Közkívánatra **„BOLDOG NAPOK”** hangos éneklő revüfilm.

Következő műsorunk!

Aki mer az nyer
(RENNFAHREN)

hangosfilm ANITO PAGE-vel

MAGYAR FELIRATOK

Szinleges öngyilkosságot követett el, hogy így rejtse el magát a sziguranca elől

*

Bukarest, július 24.

Heteken keresztül az ország közvélemé-
nyének állandó, feszült érdeklődése közé-
pett tárgyalta a bukaresti hadbírószék a
nagy szovjetkémkedési szervezet bűnpe-
rét. Az előzetes sziguranca-vizsgálat és a
hadbírószék vallatásai alatt sikerült a ki-
terjedt organizáció minden tagját leleple-
ezni. Több, mint harminc vádlottat vo-
nultattak fel naponta a hadbírószék tár-
gyalására és a hadbírószék ügyész tisztá-
ban volt az organizáció azon tagjaival
is, akik még idejekorán megneveztek,
hogy készül valami ellenük és lőhalálá-

ban megegyeztek az országból. A majd-
nem három hétig tartó hadbírószék tár-
gyalás folyamán aztán minden részleté-
ben nyilvánosságra került az a mód, a
hogyan ez az organizáció működött, —
Salamon Pál fiatal nagyváradi mérnök
volt a szervezet vezetője, ő tartotta fent
az összeköttetést a bécsi központtal. Az
organizáció különböző szakosztályainak
vezetői is töredelmes vallomást tettek,
ugyhogy az ítéletkiírdetésig a legapróbb
részletekig ismertté vált a leleplezett kém
szervezet működési köre. Csupán egyet-
len kérdés maradt tisztázatlanul: a „No.
10.” problémája.

A rejtélyes fantom: No. 10

Még a nyomozás kezdő stádiumában in-
dult meg a kutatás a titokzatos No. 10
után. Ugyanis a kémorganizáció lefoglalt
levelezéséből és titkos irataiból kiderült,
hogy a szervezet minden tagját egy-egy
számmal jelezték.

A nyomozás során sikerült kideríteni a
misztikus számok mögé húzódó szovjet-
kémek kitélt, csupán a No. 10-zel
szemben mondott csódot a nyomozás.

Hiába vallatták a már letartóztatott ké-
meket, hiába szembesítették őket egymás-
sal, a No. 10 rejtélyét nem sikerült meg-
oldani. Amíg a kémorganizáció ügye el-
jutott a hadbírószék tárgyalásig, a No.
10 már szinte legendás alakká nőtt ki
magát.

Valósággal idegizgató jelenetek ját-
szódtak le a hadbírószék tárgyaláson, mi-
kor az elnöklő generális a No. 10 felől
vallatta a vádlottakat, Salamon Pál, az
organizáció főnöke, konokul hallgatott.
Kétségtelennek látszott, hogy jól ismeri
a szervezet hátterben meghúzódott tag-
ját, hiszen elképzelhetetlen is lett volna,
hogy maga a főnök ne legyen tisztában
szervezete tagjaival, de sem Salamon

Pál, sem az organizáció
többi tagja egyetlen szót
egyetlen adatot sem volt
hajlandó közölni ismeret-
len társukról. Az elnökön
kívül az ügyész szintén
örákon keresztül vallatta
a vádlottakat, — de szin-
tén eredmény nélkül. A
No. 10 problémája feldi-
ritetlen maradt. Az íté-
letkiírdetés előtt az el-
nök még egy utolsó ki-
sérletet tett.

— Nézze Salamon, — mondta az elnök
— Maga igazán gavalléros módon visel-

kedett a tárgyalás folyamán, mindent ma-
gára vállalt és ahol csak tehetett, igyeke-
zett segíteni az alkalmazásában álló em-
bereken. Most itt van az utolsó alkalom,
hogy töredelmes vallomással önmagán is
segíthessen, mondja meg hát, ki rejtőzött
a No. 10 jelzés mögött?

Salamon Pál azonban lehajtotta fejét
hallgatott és az újabb nógatásra is csak
ennyit mondott:

— Nem... nem... nem tehetem...

És Salamon Pál hallgatott még akkor
is, amikor a tizenötökre szóló ítéletet ki-
hirdették előtte, pedig ha felfedi a No.
10 rejtélyét, úgy számíthatott volna ar-
ra, hogy

alkalmazták vele szemben a kémkedési
törvény 13-ik paragrafusát, amely bü-
ntetlenséget biztosít az olyan kém részé-
re, aki töredelmes vallomással meg-
könnyíti a nyomozó hatóságok mun-
káját.

Varzaru őrnagy — a szervezet katonai
osztályának főnöke, éppen erre a pa-
ragrafusra hivatkozva kért egy ízben zárt
tárgyalást és órákon keresztül adta elő a
legkülönbözőbb adatokat a szervezet hát-
terben rejtőzött tagjáról. A nyomozás Var-
zaru őrnagy adatai alapján újra megkezd-
dőtt, lázas kutatás indult meg a No.
10 után és — kiderült, hogy Varzaru őrnagy,
— dacára annak, hogy igen magas
szerepet töltött be a kémorganizáció tag-
jai között — mégsem tudott egyetlen
olyan adatot sem közölni a hadbírószék-
kel, amelynek alapján el lehetett volna
fogni ezt a titokzatos fantomot.

A kémorganizáció tagjai felett meg-
hozták az ítéletet. Az aktákat lezárták és
ezzel a No. 10 problémája a megoldhatat-
lan bűnügyi rejtélyek közé nándorolt vol-
na, — ha közben egy váratlan fordulat
újra fel nem dobja az ismeretlen fan-
tom kérdését.

az egyik feltevés — vagy az is lehet, hogy
az egyetemi hallgató attól való félelmé-
ben, hogy a sziguranca üldözi, menekült
a halálba. Arról is szó volt, — és erről
annakidején bőven is írtak a fővárosi
lapok —, hogy Pasalsky a sziguranca
ügynökökkel folytatott revolverharcban
esett el. Ilyen irányban is megindult a
nyomozás. De aztán — hónapok teltek
el azóta — a Pasalsky-féle öngyilkossági
ügyben is lezárták az aktákat, anélkül,
hogy a diák öngyilkossága körülményeit
tisztázní lehetett volna.

MEGINT BUKARESTBEN
TARTÓZKODIK A MISZTIKUS
No. 10.

Tíz nappal ezelőtt a kisenevi sziguran-
ca arról értesült, hogy az állítólag egy
évvél ezelőtt öngyilkossá lett Pasalsky
Victor — életben van. Soha nem lett öngyilkossá és a tavalyi öngyilkossági komédiát csak azért játszotta el, hogy a hatóságokat félrevezesse és így nyugodtan dolgozhassék. Megállapítást nyert, hogy Pasalsky egy évvél ezelőtt külföldre utazott, de azóta többször járt az országban és igen fontos szerepet töltött be a néhány hónappal ezelőtt leleplezett kém-

Árvereztessen Ügyvéd Ur!

200 lej a zálogkölcson, 200 lej az ügyvédi levéldij

Arad, július 24.

Vettem a következő levelet:

Dr. R. Lőcs

Advocat-ügyvéd,

Arad, Str. Horia No. 8.

(Széchenyi-utca)

Arad, 1931. július. 20.

Tekintetes

BALLA KAROLY urnak

ARAD.

Mint vb. Aradi Hiteibank és Tkptár
R. T. csódtömegmondnoka tisztelettel fel-
kérem, hogy

Lei 200 lejárt tartozását a hátrálékos
kamatozat, valamint jelen felszólító
levél díjában 200 Lejt 3 naj alatt kész-
pénzzel irodámban annyival is inkább
kiegyenlíteni szíveskedjék, mivel ellen-
esetben kénytelen lennék a kézizálogot
az Ön vesztélyére és terhére közjegyző
árverésen eladni.

Tisztelettel:

(aláírás) ügyvéd,

mint vb. Aradi Hiteibank

stb. stb.

Nem akartam hinni a szememnek, a
mikor először átfutottam a levelet. Meg-
vallom, többször is átolvastam a géppel
írott sorokat s még akkor sem értettem
egészen a dolgot. Végeredményében is
úgy nyugodtam meg, hogy nyilván elírás-
ról, vagy valamilyen más tévedésről van
szó.

Aztán kopogtak az ajtón, egyszerű, ko-
pottas iparos lépett be a szobába. Halk
hangon előadta, hogy panasza van. 500
lej értékben az Aradi Hiteibank zálog-
házában van az ő és felesége jegygyűrű-
je. Most, hogy a bank megbukott s a
csódtömegmondnok megkezdte működését,
ezt a levelet kapta, — mondja, — és mu-
tatja is már az ügyvédi felszólítást, a
melyben „jelen felszólító levél díjáért”
200, mond és ird kettőszáz lejt számít
fel az ügyvéd ur.

Azután pedig végkép kiderült, sőt két-
ségtelenpé vált, hogy nem, nem csalód-
tam. Nem gépelési hiba a 200 lej. Nem

csak husz lejt akart írni az ügyvéd ur
s véletlenül eggyel többször koppintott
a kisasszony ujjá a gép billentyűjére.
Tagadhatatlanul, elvitathatatlanul 200
lejeket követel a bank zálogházának va-
lamennyi kliensétől az ügyvéd ur. 200-
500-600 lejes értéktárgyak után, egyet-
len felszólító levél címén.

Tehát vettem és velem együtt néhány
száz kisembet, sanyaru egzisztenciát, vette
a szomorú és dokumentális erejű levelet,
amelyre így, nyilvánosan válaszolok.
Azt a választ írtatom ide, amit néhány
százán keserűen, gyűlölködve és nem
kis megvetéssel sárnak el Ügyvéd Uram
levelének kézhezvétele után: — Hát árve-
reztessen az ügyvéd ur.

Árvereztessen Ügyvéd Ur. Árvereztesso
el a szerencsétlen öreg bácsik jegygyü-
rűjét, az emlékebe kapott óráit, az apró-
cseprő értéktárgyakat, amiket féltő gond-
dal kapargattak össze szekrények mé-
lyén és fiokok alján öregedő vagy mun-
kátlan kényszerült remegő kezek. Ár-
vereztessen ügyvéd ur, üttesse meg a
dobot és doboltassa ki, hogy miféleké-
nemcsak az értéktárgyakat, de az ügyvé-
di etikát is elárverezik egyes urak.
b. k.

A kismalmosok sérelmeik orvoslását kéri a kor- mánytól

Bukarest, július 24.

Pénteken reggel a kismalmosok or-
szágos szövetségének egy delegációja
lent meg Vasilescu-Carpner ipar
kereskedelmi miniszternél, akinek ter-
jedelmes memorandumban számoltak
be a malomipar sérelmeiről és a ki-
malmosok speciális kívánságairól.
A kismalmosok kéri a kormányt, hogy
sérrelmeiket a lehető legsürgősebben or-
vosolja, tekintve, hogy ezeknek az
üzemeknek a helyzete kezd tarthatat-
lanná válni. A miniszter megígérte, hogy
hathatós intézkedésekkel fog igyekezni
eleget tenni a kismalmosok kérésének.

Ismeretlen holttest a Pruth partján...

Egy évvel ezelőtt a kisenevi lapok bő-
ségesen foglalkoztak Pasalsky Victor ot-
tani egyetemi hallgató titokzatos eltűné-
sével. Múltan már hetek óta nem jelentkezett
a lakásán, a lakásadónője bejelentette
albérelője eltűnését a rendőrségen. A nyo-
mozás megindult és miután feltételezték,
hogy a kisenevi származású egyetemi
hallgató talán Kisenevbe utazott, a jasi
rendőrségről átirattak a kisenevi sziguran-
cára, hogy ott is vezessék be a nyomo-
zást az eltűnt egyetemi hallgató után.
A nyomozás sikerrel is járt. Megállapi-
tották, hogy a Pasalsky egyetemi hallga-
tó eltűnését követő második napon a
Pruth partján egy szürke férfikabátot
találtak és az abban talált jegyzetéből
megállapították, hogy a kabát Pasalsky
tulajdonát képezte. Kétségstetlennek lát-

szott, hogy Pasalsky öngyilkos lett. Bele-
vetette magát a Pruth sebes vizébe és így
végzett magával. A kisenevi rendőrség
még egy ideig nyomozott az öngyilkos-
sági ügyben, aztán lezárták az aktákat.
Lehetséges, — gondolták —, hogy re-
ménytelen szerelem vitte az öngyilkosság
ba a fiatal egyetemi hallgatót, az is le-
het, hogy anyagi gondok miatt vált meg
az élettől...

Néhány héttel később azonban a kise-
nevi sziguranca egy házkutatás alkal-
mával néhány olyan iratot fedezett fel,
melynek alapján megállapították, hogy
az öngyilkossá lett Pasalsky tagja volt
az egyik beszarabiai kémorganizációnak
és most már könnyebben lehetett magya-
rázatát találni az öngyilkosságának. Le-
het, hogy maguk az organizáció tagjai
tették el láb alól Pasalskyt, — hanzott

Modern konyhában a Red-Star petroleum fűzők-
szűkeket használják.

Az amerikai The Detroit Vapor Stove Company
Detroit Michigan U. S. A. gyártmánya.

Bél nélkül Nyomás nélkül!

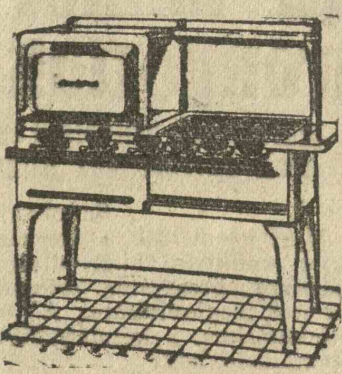
70% megtakarítás

A RED-STAR már néhány hónap alatt fizetődik ki, a nagy
tűzelőanyag-megtakarítás által Bárki által könnyen kezelhető
A RED-STAR főz, süt bármilyen ételt. A RED-STAR nem
szorul javításokra vagy állandó alkatrész kicserélésekre.

Látogassa meg sürgősen a „Menajul Modern”

„FERROMANA” S. A. R.

Bukarest, Cal. Victoriei 71.

A miniszterium által autorizált Nagyváradi Zsidó Fiuinternátus

felvesz a nyilvánossági joggal bíró zsidó liceumba, gimnáziumba,
kereskedelmibe és elemi iskolába járó növendékeket. Elsőrendű kóser ellátás.
Mértékelt árak. A növendékeket az igazgatón kívül 3 szaktanár és 2 pedagógus
készíti elő. Minden iskolai és internátusi ügyben felvilágosítással szolgál és ko-
moly érdeklődőknek prospektust küld az igazgatóság. Zongora tanszakát a szak-
körökben jól ismert Berger Gyöngyi vezeti a budapesti Zeneakadémia által
elfogadott SENN módszer szerint. A tandíjak ezen évben mérsékeltek. ORA-
DEA-NAGYVÁRAD, Strada Delavrancea (Ritok Zs. utca) 17. szám.

A besszarábiai Al. Capone — újabb bűntényét fedezték fel

A tizenhárom évvel ezelőtt elrabolt Hohenlohe-féle családi kincsek

Bukarest, július 24.
Mint ismeretes, Atatzky, a besszarábiai világ koronázatlan fejedelme már hetek óta a bukaresti ügyészégi fogházban várja ügyének eldőlését. Atatzkyt — akit Kisenében a besszarábiai Al. Capone-nak neveznek — a vizsgálóbíró naponta valójában az elmúlt tíz esztendő alatt elkövetett különböző bűncselekményei felől és — amint megírtuk — egymásután azeddig elő a fel nem derített bűnesetek aktaíait. Nagyon valószínűnek látszik ugyanígy, hogy

évek óta nem történt az országban olyan nagyarányú bűntény, amelyhez Atatzky-nak valami köze ne lett volna.

Atatzky ügyében ma váratlan fordulat állott be:

Egy berlini detektív érkezett Bukarestbe, aki arra kérte a vezető ügyészt, hogy vezesse be a vizsgálatot Atatzky ellen a Hohenlohe családi ékszerek elrablása miatt.

Még 1918-ban a német forradalmi időkben történt, hogy a Hohenlohe család kastélyát a közelben levő orosz fogolytábor kiszabadult internáltjai kirabolták. Két volt orosz tiszt vezetésével történt a rablás.

A kastély lakóit felhúzott revolverrel kényszerítették arra, hogy a többmillió értékű családi ékszereket szolgáltatassák ki.

Az orosz rablók óriási értékű zsákmányra tettek szert. Elrabolták többek között azt az aranyszelencét, amelyet Ferenc József császár ajánékozott a Hohenlohe családnak. A vertaranyból készült masziszív szelencén a császár arcképe mesés értékű briliánsokkal volt körülrakva. A forradalmi idők elmúltával a Hohenlohe-család nyomozást indított az elrabolt családi kincsek után. Az összes német pályaudvarokon plakátokon hívták fel a közönség figyelmét arra, hogy

a Hohenlohe-család egy millió lejt fizet a családi kincsek nyomravezetőjének.

Egy héttel ezelőtt Blum Hugó botosani kereskedő az egyik berlini pályaudvaron figyelmes lett egy ilyen plakátra. Eszébe jutott, hogy nemrégiben Jasiban egy törvényszéki tárgyalás alkalmával a besszarábiai Al. Capone felmutatott egy vert arany szelencét, amely ugyancsak Ferenc József osztrák császár képével volt díszítve. Blum azonnal felkereste a berlini rendőrséget, ahol mindjárt be is jelentette igényét a Hohenlohe-család által kitűzött egy millió lejre, egyben közölte a rendőrséggel az Atatzkyra vonatkozó adatokat.

A berlini rendőrség megbízottja most Bukarestbe érkezett. Magával hozta az annakidején elrabolt családi kincsek pontos leírását és könnyen lehetséges, hogy az Atatzky kisenévi lakásán lefoglalt mesés értékű ékszerek között megtalálják a tizenhárom évvel ezelőtt elrabolt Hohenlohe-féle családi ékszereket.

Tőzsde

1931. július 24.
Zürich (nyitás): Berlin —, Amsterdam 206,90, New York 514,00, London 2489, Páris 2012, Milánó 2687,50, Prága 1524, Budapest 9002,50, Belgrád 999,50, Bukarest 505, Varsó 57,60, Bécs 72,50.

ASTRA MOZGÓ Brassó

Ma, pénteken, júl 24-én, csak egy napig

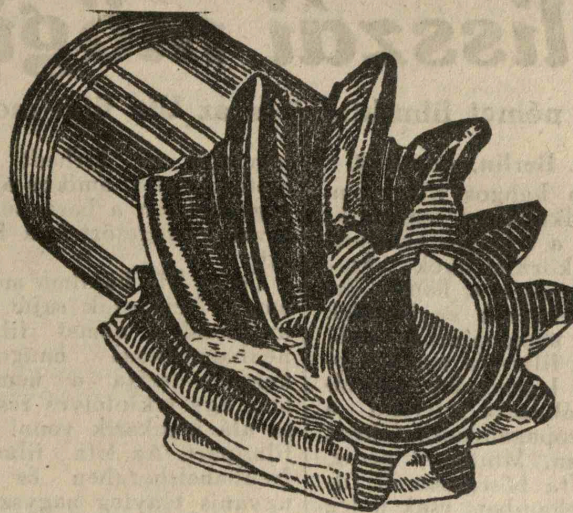
„CHRISTINA“
Fősz. Janet Gaynor és Lucy Dorain.

Holnap, szombattól

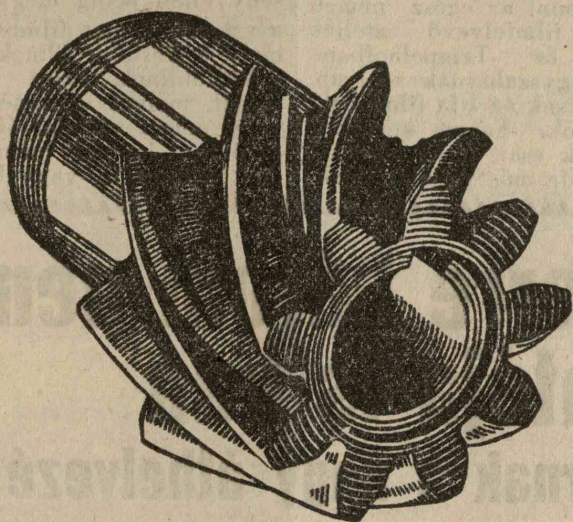
„IKERFÉRJ“
Ufa Matador superslager, Maria Pauler, Halnay Tibor, Johannes Riemann.

Miért?

Miért kopnak el a fogaskerekék? Miért zajos a hajtómű járása? Miért csökken a gépjármű teljesítmőképessége és üzembiztonsága? Miért a sok költséges javítás, idő- és pénzvesztés?

Miért?

Mert megesheték, hogy fogaskerekék, melyeket a kifogástalan erőátvitel biztosítása végett ezredmilliméternyi pontossággal munkáltak meg, helytelen kenés folytán rövid időn belül néhány tízed-millimétert vagy még többet kitevő kopást szenvednek. Tudja-e, hogy egész vékony olajréteg az, amely a hajtómű fogaskerekeit bevonja? Feltétlenül szükséges, hogy ez a réteg az egyes kerékfogak között fellépő magas nyomásoknak ellenálljon és ez által az anyagot és erőt emésztő fémcsúrlódást a lehető lekecskélyebb folyadéksúrlódássá átváltoztassa. Ezt elvégzi a vékony olajréteg! — De ez aztán mindenképp Mobiloil legyen a „világ minőségolaja“!

Mobiloil

VACUUM OIL COMPANY S. A. d. R. BUCURESTI

A temesvári nyugdíjasok

Beller ezredesné és a pénzügyigazgató izgalmas szópárbaja

az ottani konzulátusokat keresték fel panaszaikkal

Temesvár, július 24.
Három nappal ezelőtt irtuk meg, hogy Temesvár nyugdíjasai utcai tüntetéssel kísérelték meg kiharcolni azt, hogy végre hazzájuthassanak két hónap óta visszatartott sovány nyugdíjaikhoz. A tüntetés eredménye az lett, hogy a tartományi igazgatóságon géretet kaptak: Peter Julian tartományi igazgató közbenjárására a pénzügyminisztérium naponta két-két millió lejt utal ki kizárólag azzal a rendeltetéssel, hogy ebből a pénzből az elmaradt nyugdíjakat fizessék mindaddig, amíg minden nyugdíjast ki nem elégitenek.

A tüntető nyugdíjasok alkalmi küldöttsége nem nagyon bízott a megnyugtató ígértben s ennek kifejezést is adott. Péter Julian azonban nem tar-

tózkodott otthon, titkára pedig nem tehetett egyebet, minthogy megismételte azt, amit főnökétől hallott.

A nyugdíjasok hitetlenkedése — a mint ez előrelátható volt, — teljes mértékben indokoltnak bizonyult. A pénzügyminisztérium nem küldött a nyugdíjasok fizetésére egyetlen garast se, a pénzügyigazgatóságon pedig minden nap azzal utasították el a nyugdíjasok tömegét, hogy „se pénz, se utasítás“.

Ilyen előzmények után gyűlt össze pénteken délelőtt a pénzügyigazgatóság előtt valami ötszáz főnyi nyugdíjastömeg. A pénztár természetesen ezuttal sem állott a nyugdíjasok rendelkezésére.

A protekciósok megkapják . . .

A tömeg az újabb elutasításra nyugtalankodni kezdett s ez a nyugtalan-ság zajos felháborodásban tört ki akkor, amikor listák kezdtek keringeni amelyekken rajta volt mindazon protekciósoknak a neve, akik mindkét havi nyugdíjukat megkapták már, akkor, amikor a nagytöbbségnek még az elmúlt havit sem fizették ki. Már-már újabb utcai felvonulásra került a sor, amikor a higgadtabbak azt javasolták, hogy küldöttséget keresse fel Dimitrescu pénzügyigazgatót. A küldöttség vezetője övegy Beller ezredesné lett, aki néhány társával hamarosan Dimitrescu igazgató előtt állott s hivatkozva a tartományi igazgatóságon kapott határozott ígéretre, kérte, hogy legalább az elmúlt hónapot fizessék ki, mert számosan vannak olyanok a lent várakozó nyugdíjasok között, akiknek a szó legszorosabb értelmében nincs betevő falatjuk sem. Dimitrescu válasza szíves, de rövid

volt. Kijelentette, hogy nem tehet semmit, mert nem kapott utasítást Bukarestből s különben sem áll megfelelő összeg a rendelkezésére. Beller ezredesné erre arra kérte a pénzügyigazgatót, hogy legalább a múlt havi nyugdíjak kifizetését kezdje meg azoknál, akik erre a leginkább rászorultak. Dimitrescu igazgatónak az volt a válasz, hogy kivételt nem tehet.

Ami ezután következett, az nagyon meglepő volt, különösen a pénzügyigazgatóra.

Beller ezredesné listát vett elő, amelyen egészen pontosan fel voltak tüntetve azok a nyugdíjasok, akik összeköttetések segítségével már mindkét havi nyugdíjukat felvették. Dimitrescu pénzügyigazgató elképedt. Aztán idegeskedni kezdett, annyira idegeskedni, hogy nem úgy viselkedett, a hogyan az óvatos és okos magasállású tisztviselőnek viselkednie kellett volna. Nem azt mondotta, hogy: azonnal

vizsgálatot indítok s megállapítom, hogy a tisztviselők közül kik részesítettek indokolatlan előnyben protekciós nyugdíjasokat. Dumitrescu ezt mondta:

— Majd megtudom én, hogy ki árul el hivatalos titkokat!

A pénzügyigazgató idegeskedése és felelete nem volt alkalmas arra, hogy lecsendesítse a nyugdíjasok elkeseredését.

Az ötszáz főnyi tömeg megindult az utcán és sorra meglátogatta a temesvári külföldi konzulátusokat. Előbb az olasz, majd a francia és német követéseket keresték fel. Küldöttség kérte mindenütt arra a konzult, hogy közölje a következőket a kormányával: A békeszerződéseket az Önök akkori kormánya is aláírta és garantálta. A békeszerződések pedig arra kötelezik Romániát, hogy pontosan fizesse ki azokat a nyugdíjasokat, akiket az elesett területtel együtt kapott. Románia pedig nem fizeti a nyugdíjasait.

A követeségek meglátogatása után a tüntető tömeg a városháza elé vonult s küldöttséget küldött Gfrosoreanu főpolgármesterhez is. A küldöttség arra kérte a főpolgármestert, hogy minden befolyását vessen latba a nyugdíjak pontos fizetése érdekében, mert ez a város belső rendjének az érdeke is megköveteli.

Gfrosoreanu is megígért mindent. De az ígért sem csendesítette le a nyomorgó nyugdíjasokat, akik — úgy látszik — most már egészen meglepő ötletek megvalósításától sem riadnak vissza, hogy jogos igényeikhez hozzájussanak. Az ígéretekkel elég volt, őket csak a keservesen megszolgált és amúgy is kevés nyugdíj kifizetése csendesítheti le.

A hangos film kulisszái mögül

Hugenberg, a német film-király és az Ufa film-monopóliuma

Berlin, július 24.

Németországban a hangos film nemcsak kitűnő üzleti alkalmat teremtett az elektromos ipar és a filmipar számára, hanem különböző körülmények összehatalálkozása következtében a hangosfilm monopolisztikus törekvések egybeesnek a szélső jobboldali nacionalizmus kulturharcával: az Ufa film- és mozimonopóliuma egyúttal a legszélsőbb jobboldali reakció monopoliumát jelenti a hangosfilmnek propagandaszóvként való felhasználásában. Minthogy pedig e lehetőséggel az Ufa bőségesen él filmeiben és Wochenschauiban, csak a legnagyobb aggodalommal lehet tekinteni a német filmprodukciónak további fejlődésére.

Hugenberg kereskedelmi érdemeiért kapta a tanácsosi címet. Megérdemelte, mert a szélső keresztény jobboldal e vezére nem kis mértékű keleti s éppenséggel nem árja üzleti szellemet árul el üzleti tranzakcióiban. Hugenberg, aki porosz közigazgatási hivatalnokból lett a Krup-művek vezérigazgatójává, háború után, hogy Németországban a municiógyártás egyelőre nem lehet nagy üzlet s áttért a politikai üzletre. Leghíresebb politikai üzlete amikor az infláció alatt megvette a berlini Lokalanzeigert és száznál több kisebb-nagyobb vidéki lapot s megalapította a jobboldali sajtó-konzern, mely ma a lehatalmasabb sajtóvállalat Németországban. — Második legnagyobb politikai üzlete az Ufa megvásárlása potom áron, hogy aztán a hangosfilmre való átszervezéssel a csaknem csőd előtt álló vállalatból óriási nyereségekkel dolgozó objektumokat csináljon.

Mindenesetre vállalkozói szellem kellett a dologhoz, mert akkor még Németországban nem hitték a hangos film jövőjében s az Ufa volt az első filmvállalat, mely teljesen áttért a hangosfilm-produkcióra. Akkor, amikor még a többiek komolyan nem is gondoltak arra, hogy hangos-filmeket gyártsanak. 1929 decemberében volt az első német hangosfilm bemutatása s az üzlet olyan jónak bizonyult, hogy a befektetett husz millió márkát egy év alatt letörlesztette. — Hogy milyen finánciális eredménnyel dolgozik a hangosfilm ipar, arra egy példa. Az Ufa egyik jólsikerült operett-filmjét, a „Liebeswalzert” bel és külföldön ötmillió ember nézte végig. — Ha csak egy márká beléptidiját számítunk is személyenként (Németországban a külvárosi mozgókban is ez a normális beléptidij) a bruttó bevétel ezen egyetlen film után öt millió márká volt, melyből normális üzleti kalkuláció szerint netto két millió márká a tiszta haszon. S az elmúlt üzleti évben az Ufa kihozott harminc hosszabb-rövidebb hangos filmet németül és másnyelven. Németországban névszerint van 61 filmet előállító vállalat. De egyetlen egy sincs, amely távolról is az Ufához volna mérhető. A legnagyobb közülük egy év alatt kilenc filmet állított elő, de a legtöbb csak egytől négyet évente. S az Ufa az elmúlt évben harminc millió méter filmet produkált.

De a film-előállítás csak egyik oldala az Ufa filmüzletének. Még nagyobb szabású filmkölcsonzó üzlete és mozi-üzlete. A legutóbbi évi jelentése szerint a filmkölcsonzó forgalmát egy év alatt hatvan százalékkal felemelte s elérte a 20 milliót, ami kb. a harmada az egész német filmkölcsonzó forgalomnak. S az Ufa-színházak nem csak Németországban, hanem az egész világon a legnagyobb mozgók közé számítanak. Ma már az Ufa nem épít ezer helynél kisebb befogadóképességű filmszínházat.

Egyrészt tehát az Ufa a kezében tartja a német filmprodukciónak jelentékeny részét direkté, azáltal, hogy saját rezsi-jében állít elő aránytalanul több filmet mint a többi filmvállalat. Kezében tartja a filmkölcsonzó egyharmadát s ezzel a saját mozgók kivül a német mozgók nagy tömegeit hitelpolitikája által kezében tartja. Mert a mozgó, mely az Ufától kölcsönöz filmet s amely feltétlenül exisztálni akar, nem válogatja meg, hogy milyen filmeket akar.

Ugy, hogy akarva, nem akarva az összes német mozgók kénytelenek az Ufa nacionalista s háborús gicceit is játszani, melyeket Hugenberg titkos tanácsos a nyakukra küld.

Sokszor a filmszínházak emiatt legnagyobb veszélyeknek teszik ki magukat. De még sem tehetnek másként, mint ezt

legutóbb a hírhedt Friederikus-film esete mutatta, amikor a berlini munkásnegyedekben a berendezések lerombolásával fenyegetőztek a film játssza miatt.

De az Ufa hatalma még sokkal tovább megy. Nem csak saját filmtermelésével uralkodik a német filmpiacon, hanem neubabelsbergi hangosfilm ateliével kezében tartja a német filmtermelés még egy tekintélyes részét is s befolyása alá igyekszik vonni az egész német filmipart. Az Ufa filmfelvevő ateliéi Neubabelsbergben és Tempelhofban ugyanis tényleg nagyszabásúak s olyan nagyok, hogy nem csak az Ufa filmeinek felvételére elegendők, hanem kereskedelmi kihasználásuk csak úgy lehetséges, ha azokat az Ufa más vállalatoknak

is bérbeadja. Ugy, hogy igen sok filmvállalat nem is rendelkezik saját felvevő ateliével, hanem az Ufánál dolgozik. Ezáltal azonban az Ufa a filmprodukción egy újabb rétege felett ellenőrzést nyer, különösen az ügyesen alkalmazott hitelpolitika által a filmvállalatokat anyagi függőségbe hozza saját magával. Most pl. a második legnagyobb német filmvállalatot, a „Südfilm”-et fenyegeti elnyelés veszélye az Ufa részéről, mely egyszerre felmondta a „Südfilm”-nek a hiteket s ezzel a vállalatot anyagi zavarba hozta, hogy így alkalmat szerezzen a vállalat olcsó elnyelésére.

S minthogy a filmipar az Ufa kivételével Németországban mindenütt a legnagyobb krízisben van, az Ufa törekvése, hogy az egész filmipart vazallusává tegye finánciális fölénye folytán közel van a megvalósításhoz. A külföldi verseny ellen pedig megvédi Hugenberget a szigorú német filmbehozatali törvény, mely a külföldi filmeket kontingentálja s külföldinek tekint nemcsak minden filmet, melyet nem német állampolgár vagy német vállalat állított elő, hanem az olyant is, mely németek által külföldön vétetett fe, vagy ha kézirat külföld-

Egyszerre három pénzügyigazgatója is van Kolozsvárnak a nagy áthelyezések után

Kolozsvár, július 24

Adtál, Uram Isten, pénzügyigazgatót hármát is, de nincs köszönet bennük, — így sóhajtott fel a jobb sorsra érdemes kolozsvári adófizető, amikor mostanában elvetődik az Adminisztrácia Financziara nevű intézmény tájékozása és látja, hogy a tisztviselők egyrésze borus gonddal jár-kekel a hatalmas épület utvesztőjében másik része pedig megértően kacsintgat egymásra, mint akiknek közös titkuk van.

A közös titok, amelyről ma már a veretek is unottan csiripelnek, az, hogy a mikor arányban végleg elapad a pénz a kolozsvári zsebekben, ugyanolyan aggasztó mértékben szaporodik a pénzügyigazgatók száma. Voltak boldog idők, a mikor egy adminisztrátor is elég volt Kolozsvárra, pedig akkor még több pénzük volt az embereknek adóra. Azután jött a nemzeti parasztpárt kormánya és megajándékozta Kolozsvárt egy második számú adminisztrátorral. És mintha nem lett volna elég régi, mellőzött pénzügyi tisztviselő, előkerítették valahonnan Popescu urat, aki egyébként nagyon szimpatikus ember, de azelőtt soha állami tisztviselő nem volt és egyetlen tollvonással pénzügyigazgatót csináltak belőle Erdély fővárosában.

Jöttek azután a múlt napokban a tömeges áthelyezések. Popescu adminisztrátort áthelyezték Sepsiszentgyörgyre, a helyébe pedig kinevezték Pop Aurél beszercei inspektort, aki tulajdonképpen Kolozsvárról került oda. De nem azért lett Popescuból egyetlen vizsgáló

val ipénzügyigazgató, hogy eltemetkezék ott a székelyek között. Csak leszaladt Bukarestbe valamelyik patrónusához és már tálcán hozták eléje a másik, jobb állást. Menjen el Szatmárra adminisztrátornak. Nem, Popescu nagyon megszerette a kolozsvári adófizetőket s nem akart tőlük megválni. Visszaengedték Kolozsvárra.

Csak azt nem tudja senki, hogy az ismeretes tilalom mellett hogyan tudott mégis bejutni — kérvény nélkül — a miniszteriumba, hogy az áthelyezést visszacsinálja?

És így most már Kolozsvárnak három pénzügyigazgatója is van, mert Pop Aurél átadta beszercei hivatalát és azonnal elfoglalta új állomáshelyét. Önként felvetődik most az a kérdés, hogy ennyi dudás hogy tud megférni egy csárdában? Nos, éppen ekörül van valami hiba. A kik látnak és hallanak, ha nincs is lármá, úgy veszik észre, hogy az egymásnak eresztett két adminisztrátor nincs valami nagy barátságban egymással.

Nem is járnak be egyszerre a hivatalba, hanem egyik nap Popescu, a másik nap Pop Aurél intézi az ügyeket. A harmadik adminisztrátor, dr. Tartia beteg és egyáltalán nem jár fel most a pénzügyigazgatóságra, ahol bizony meg esik, hogy három adminisztrátor mellett nincs, aki egy sürgős aktát aláírjon. De végeredményben ez nem is lényeges. A fontos az, hogy a kormány takarékosági programja rendben legyen.

Insectomor elpusztít legyet, szunyogot, poloskát, bolhát, szálbogarát

INSECTOMOR

Vezérképvislet és lerakat:

I. E. COCKHILL & Co.

BUCUREȘTI,

Str. Barației 35, Etaj I.

FEJFÁJÁSOK

idegzsába, influenza, rheumás fájdalom csakis a

Dr. NANU MUSCEL-féle
ANTINEURALGIC

által gyógyíthatók. Eredeti dobozban, mely két kapszulát (ostyában) tartalmaz, fenti eredeti jelzéssel. Kapható gyógyszerárakban és drogériákban.

1717

ditől való, vagy ha a rendező nem német. Ennek a filmtörvénynek következménye, hogy pl. a legutóbbi évben Németországban mindössze 45 külföldi film juthatott bemutatásra.

Igy épül ki a tőke és a törvényhozás segítségével az Ufa német filmonopóliuma a német szélsőjobboldali reakció legnagyobb öröme, annak dacára, hogy az Ufa produkciós személyzetének jelentős százaléka magyar.

Dienes László.

Vasuti kedvezmény Prágába

Bukarest, július 24

A CFR vezérigazgatósága rendeletet adott ki, mely szerint a román vasutak 50 százalékos utazási kedvezményt nyújtanak a prágai mintavásárra utazóknak. Az árendemény augusztus 3. és 20. között lesz érvényben.

Venizelos

görög miniszterelnök Bukarestben találkozni fog György exkirállyal

Bukarest, július 24.

Venizelos görög miniszterelnök már régebben tervbe vette, hogy Bukarestbe jön barátságos látogatást tenni. Külpolitikai körökből származó hírek szerint a görög miniszterelnök augusztus hónap közepén látogat el a román fővárosba. A látogatásnak az a körülmény ad különösebb fontosságot, hogy Venizelos minden valószínűség szerint találkozni fog a Bukarestben tartózkodó György száműzött királlyal. A találkozásnak nagy politikai fontosságot tulajdonítanak.

Bélyeggel ellátott borítékokat hoz forgalomba a posta

Bukarest, július 24.

A posta vezérigazgatósága a mai nappal bélyeggel ellátott levélborítékokat hozott forgalomba. A bélyeg rá van nyomtatva a borítékra úgy, hogy a jövőben az ilyen borítékokra nem kell külön bélyegeket ragasztani. A kombinált postai boríték előnye az, hogy a bélyeg árában a boríték értéke is be van kalkulálva.

Öt új törvényt szentesített a király

Bukarest, július 24

Károly király legújában a következő törvényeket szentesítette:

A mezőgazdasági kamarák módosításáról szóló törvény, a mezőgazdasági alakulatoknak nyújtott előnyöket szabályozó törvény, a gabonaértékesítési törvény módosításának törvénye (a kenyér-bélyeg és gabonaprémium), a középiskolai tanoktatás módosításának törvényét, valamint azon törvényt, amely a népnevelési vezérigazgatóságot a közoktatásiügyi miniszterium hatáskörébe utalták. Ugyanezen törvény értelmében megalakult a színházak és operák vezérigazgatósága is. Az új szentesített törvények a mai nappal életbe léptek.

— ERDÉLY UTJA NAGYMAGYARORSZÁGTÓL — NAGYROMÁNIAIG cím alatt Mikes Imre tollából lapunkban leközölt óriási feltűnést keltett munkánk könyvekben is megjelent. A rendkívül szép kiállítás, két kötetből álló könyv ára fűzve 160 lej, aranyozott vászonkötésben (egybekötve) 200 lej. Kapható a Brassói Lapok Könyvosztályában.

A Brassói Népbank kényszeregyezséget kért

Száz százalékos kielégítést ajánl fel a hitelezőknek

Brassó, július 24.
A felszázados multra visszatérő Brassói Népbank Pénzügyintézetének életét is fordulópontba hozta az az általános gazdasági válság, mely egész Európa gazdasági alapjait megrendítette. A nehéz megélhetési viszonyok következtében természetesen kezdett csökkenni a betétállomány, mert a betétesek kénytelenek voltak üzleteik folytatására s háztartásuk fenntartása céljaira betéteikhez nyulni, viszont az általános gazdasági pangás következtében az új betétek elhelyezése egyre ritkult. A künnlevőségek beszédét is hátrányosan befolyásolta a gazdasági krízis, melynek következtében az adósok teljesítőképessége a minimumra csökkent, a bank jelentős tőkeforrástól fosztott meg. Időközben az egész országon végighullámzó idegesség és pánikszerű riadalom elérkezett a brassói piacra is és a betétesek, akiket rosszhiszemű névtelen bujtatók izgattak a háttérből, szokalanul nagy mértékben kezdték kivenni betéteiket. A bank, mint megelőzőleg mindig, ezúttal is teljesítette a betétesek kívánságát, míg egyszerre arra ébredt, hogy valóságos rönnyé fajult a betétesek fellépése. Ekkor a bank élt alapszabályszerű és törvényes jogával s a betétek kifizetését a felmondási időre korlátozta. Természetes, hogy ezek az állapotok megviselték a bank helyzetét és így a bank vezetősége keresni kezdte a szanálás módjait azzal a céllal, hogy összes hitelezői, tehát betétesei, részvényesei és más üzletfelei érdeke teljes biztosítékot nyerjen és a bank prosperitása továbbra is biztosítottassék. Mikor a szanálási előmunkálatok már a kedvező eredményhez közeledtek, zúdult Európára az újabb válság veszedelme, mely Németországban kiindulva minden ország pénzügyi helyzetét súlyos megpróbáltatásoknak tette ki és utját vágta annak, hogy nagyobb pénzügyi üzemek és tranzakciók keresztülvitelével foglalkozhassanak. Ez a kritikus és általános európai helyzet megállította a szanálás utban levő kialakulását s a Népbankot, főképp egyes kishitelezők ideges türelmetlensége következtében, arra indította, hogy egy becsületes és minden hitelezőt teljesen kielégítő kibontakozás érdekében a kényszeregyezséget megkérje.

A Brassói Népbank a kényszeregyezés elrendelése iránti kérését ma adta be a brassói törvényszékhez.
A Népbank 100 százalékos kielégítést ajánl fel hitelezőinek. Ez az összeg három évben belül kamatmentesen egyenlí-

tendő ki olyan formán, hogy az első évben a hitelezők követeléseik 20 százalékat, a második évben 30, az utolsó évben 50 százalékát kapják meg. Az idegen szakértők közbenjöttével felvett státusz teljes mértékben reálisra teszi a bank ezen ajánlatát, minél fogva kétségtelen, hogy a hitelezők a kényszeregyezési ajánlatot el fogják fogadni.

Igy népszámlálnak nálunk:

123 milliót költöttek a népszámlálásra

de a népszámlálókát ellelejtették kilizetni

Eluszott a statisztikai hivatal pénze, mielőtt a pontos statisztika elkészült volna

Bukarest, július 23.
A kormányköröket megint foglalkoztatni kezdi a népszámlálás kérdése, a mely a parlament bezárását megelőző viharos politikai események miatt teljesen a háttérbe szorult. A népszámlálás körül azonban súlyos bajok vannak. Hét hónap alatt még mindig nem készült el a népszámlálási munkálatok és előreláthatólag nem is fognak egyhamar befejezéshez jutni.
A kultuszminisztériumhoz az utóbbi időben feltűnően sok panasz érkezett az ország különböző helyeiről, a melyben a népszámlálást végző ügynökök arról panaszkodnak, hogy nem kapták meg fizetéseiket. A helyzet pedig az, hogy pontos kimutatás szerint eddig 123 millió lejt költöttek a be nem fejezett népszámlálásra anélkül, hogy a technikai alkalmazottakat kifizették volna.

Vasu ügyvéd Both-tal ver

Ezer székely család tragédiája

Hogyan lesz a jószándékból is fegyver a Székelyföldön

Csikszerecs, július 24.
Pár héttel ezelőtt adtunk hírt arról, hogy a hatóságok a karcai közbirtokosság vezetősége ellen eljárást indított, holott az első percben nyilvánvalóan látszott, hogy a megvádolt közbirtokossági vezetőség indokolatlan hajszának esett áldozatul. A följelentést, amely nyomán a vizsgálat megindult s mindjárt az első pillanatokban letartóztatásokat eredményezett, egy Both nevű karcai gazdálkodó tette meg. Alacsony indulatokból, árulkodási hajlamból és csunya haszonlesési vágyból termett meg ez a följelentés és következményei mégis olyan borzalmas tragédiát eredményeztek, ami az amugyis rettentő nehéz válsággal küzdő csiki székelység újabb tömegét taszítja az anyagi megsemmisülésbe.
Az előzmény ennyi: A csikkarcai közbirtokosság tudatára jutott annak, hogy a környékbeli bankpolitika elkerülhetetlen veszedelembé sodorja a népet. Mintegy négy millió lejnyi készpénze volt, amit erdőeladásból kapott.

Ugy határozott, hogy ezt a pénzt kölcsön adja azoknak, akiket a bankadósság leginkább szorongat, hadl meneküljenek a bankok polypkarjaiból, hiszen ezzel a közbirtokosság sem károsodik, mert azt a kamatot, azt a tíz százalékot, amit pénzért a banktól kapna, a székelyek is szívesen megfizetik.
A legtisztább, legemberibb, legbecsületesebb és a legokosabb belátás vezette a vezetőséget.

De jött ez a Both-féle följelentés, a melynek nyomán a vezetőséget letartóztatták. Igaz, a tábla szabadon engedte őket, később azonban a közbirtokossági jegyzőt, aki időközben érkezett haza külföldről és a pénztárost újra őrizetbe vették. Ez ellen még mindig nem lehetne szavunk, ha így követeli a bizonyítási eljárás. Ami azonban ezután következett, az nemcsak megdöbbentő, hanem felháborító is.

A felfüggesztett vezetőség helyére

Erre nézve egyébként garancia az, hogy a nagybetétesek értekezlete a 100 százalékos kényszeregyezés elfogadása mellett foglalt állást.
Különbö minden hitelezőnek jól fel-fogott érdeke, hogy a kényszeregyezséget elfogadja, mert ez által lehetőséget nyújt arra, hogy az általános európai gazdasági krízis elvonulását a bank be-várja és az eredetileg tervezett szanálási munkát befejezze, mely esetben a bank újból talpra áll és a kényszeregyezési eljárás megszüntetésével a hitelezők a rendes kerékvágásba zök-kentett banktól hamarosan megkaphat-ják igényelt követeléseiket, a bank pe-dig tovább folytathatja egy fél száza-don át végzett munkásságát.

szepember elsejére a kölcsönt és fenye-gető ügyvédi szóval közölve azt is, hogy amennyiben nem fizetnek, nyomban pe-resíti a váltókat. Nagyszertűen jövedel-mező ügyvédi tevékenység ez Vasunak, miért ne tenné? Neki igazán nem köle-lessége törődni azzal, hogy a több mint ezer székely gazda sorsát pecsételi meg a váltótartozások felforrósítása.

És közben nőnek a perköltségek is. A vizsgálatot folytató bizottság centiméter-rel méregetti a kivágott fenyők megma-radt tönkjét. A munka nem siirgős, a bizottságnak nem kell megerőltetnie ma-gát. A napidijakat és az összes peres el-járással összefüggő költségeket futja majd az a pénz, amit Vasu visszapere-l hirtelen a közbirtokosság kasszájába.

Igy uszik el a közbirtokosság pénze...
És így megy tönkre több, mint ezer székely család. Csak azért, mert az a bizo-nyos Both, aki nevének megfelelően vé-gigver most szinte egész Csíkon, alacsony indulatu ember volt s vállalta a neki jut-tatott borzalmas szerepet.

Ugy érezzük, hogy a csikkarcalvi köz-birtokosság kérdése már nem egyszerű bűnügy, hanem olyan horderejű tömeg-mészárlás, amelybe a kormányhatalom-nak is bele kell szólnia. A magyar kép-viselők kötelessége, hogy felvilágosítsák az ügy természetéről az igazságügyi mi-nisztert. A karcai közbirtokosság veze-tősége nem tett egyebet, csak azt a segit-séget vitte a csiki föld népének, amiről a bukaresti felelős tényezők hónapokon keresztül tárgyaltak: olcsó hitelt. Ki gondolta volna, hogy ez lehet belőle? — Szóljon bele ebbe az ügybe is az igaz-ságügyi miniszter. A Banca Catelea ügyé-be való belszólása után már nem is lesz ez annyira szokatlan dolog s ezúttal nem egy emberről van szó, hanem több, mint ezer családról. A bűnösök bűnhődjenek, ha valóban elkövettek valami bűnt, de ne tegyék tönkre a szerencsétlen székely gazdákat, akik igazán semmi okot sem szolgáltatnak arra, hogy most Vasu ügy-véd duzzadtra keresse magát rajtuk.

A Graf Zeppelin elindult az Északi Sarkra

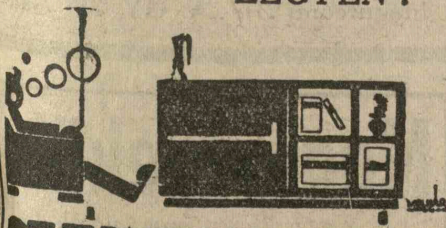
Friedrichshafen, július 24.

A Zeppelin-művek igazgatósága leg-utóbb úgy döntött, hogy a légi óriás Északi Sarkra tervezett útját mégis meg-tartja. A határozat értelmében a Graf Zeppelin ma, pénteken reggel 9 órakor startolt a Zeppelin-művek légi kikötőjé-ből. A léghajó Berlinben 10 órára meg-szakítja az útját s azután tovább száll Leningrád felé.

A Graf Zeppelin 30 főnyi legénység-gel indult el a kalandos és kockázatos utra. Fedélzetén a léghajó tulajdonkép-peni személynézetén kívül 12 tudós, s hir-lapíró s 1-1 filmoperatőr és rádióiszt tartózkodik. Legérdekesebb utasa két-ségen kívül Szamojlovics orosz földrajz-tudós, aki a start előtt adott nyilatkoza-tában annak a reményének adott kife-jezést, hogy új és eddig teljesen ismer-tlen területeket fedeznek fel az embe-ri tudás számára s a térképezési mun-kálatokon kívül még sztratoszféra-kuta-tásokat is végezhetnek.

HA BUTOR

LEGYEN:

SZÉKELY & RÉTI BUTOR-GYÁRÁBÓL

MAROSVÁSÁRHELY
BUKAREST
BRASSÓ
NAGYSZEBEN

MOTTO:
ELSŐKÉZBŐL — A LEGJOBBAT —
LEGOLCSÓBBAN, KEDVEZŐ FIZE-TÉSI FELTÉTELEKKEL!

ugyanis teljes hatalmu urnak a följe-lentő Both került, aki a birtokosság anyagi ügyeinek rendezését Vasu dr. ügyvéddel kezdte meg.

És az ügyvéd ráesett mindazokra, akik-nek a közbirtokosság kölcsönt adott. Né-hány száznak a váltótartozását nyomban peresítette, közel ezer másnak pedig ügy-véd felszólítást küldött, felmondva nekik

Ime a LYSOFORM-üveg

Ez a hires fertőtlenítőszer kimérve nem kapható

LYSOFORM a neve egy különleges, szaba-dalmazott fertőtlenítőszer-nek. Csakis akinek gyártási szabadalma van, készítheti. Ez a hires, az egész vi-lágon használt készítmény csakis sötétzöld üvegekben kerül forgalomba. Minden kimérve, Lysoform név a-latt eladott készítmény gya-nus.

Utánzatot vásárolni ak-kor, amikor fertőtlenítő-szerre van szükség — amely minden csírárt megöljön — tiszta örület. Kérje nyoma-tékosan a zöld üveget, le-pecsételve, amikor Lysofor-mot vásárol.

Lysoform

Romániai vezérképviselőt:
ROYAL-drogéria
M. Rózsa R. T., Cluj

Keleti levelek

Irja: Baktay Ervin

Ambér, a Holt Várkastély

42.

felé nyílik kilátás. A hegyek gerincén végig régi falak húzódnak végig. Meny-nyi vér ömlött egykor azokra a kövekre ott, míg aztán az eső lemosta s elvegyítette a föld sarával...

Mire visszatértem ismét a halott indushoz érünk, már munkában találjuk mellette a civilizációt. Autóból dzsajpuri indus rendőrök és rendőrtisztviselők szálltak ki. De formaságokkal már hiába próbálják reparálni a bajt, amit gazdájuk, az Új Rend okozott. Engem és kocsisomat azonban kifaggatnak, sőt talán suttymban minket gyanúsítanak is a tettességgel. — Csakhogy európai vagyok s eszerint azt a kétes értékű előjogot élvezem, hogy ha az indus rendőrök éppen a formaság kedvéért kérik nevemet és címet, a világért sem molesztálnának... még akkor sem, ha történetesen mi ütöttük volna el a boldogtalan hindut.

Föllélegzettem, amikor mögöttünk maradt a sötét sziklahasadék gádora. Elmaradt mögöttem a holtak völgye és Dzsajpur határában már a sokszínű élet csillant meg a pávák kézománcos arany tollain...

Élet! Élet! Mégis csak te vagy a Minden!

.....

Lugoson is működnek a nyári betörők. Lugosi tudósítónk jelentése: A munkanélküli nyomor, amely mindenfelé egymásután termeli ki a nyári szezonban is a betörőket, működésbe hozta Lugoson is az alkalmi betörőket, akik az elmúlt napok folyamán három helyen is követtek el a város különböző pontjain betöréseket. Egy Leonte Lázár nevű munkanélküli behatolt Paulescu Miklós lakásába, ahonnan nagyobb összegű készpénz-zsákmánnyal távozott el, a rendőrség azonban hamarosan elfogta. Szentiványi György lakásából egy Marx József nevű betörő lopott több mint négyezer lej értékű háztartási cikkeket, egy Simians Miklós nevű zsilvölgyi munkanélkülit pedig abban a pillanathan fűlött le a rendőrség, a mikor egy lakásból a lopott holmikkal megrakodva távozni akart. A kézrekerült betörőket a rendőrség átadta az ügyészség fogházának.

★ BRASSÓI ORVOSI HIR. Dr. Sindel Alfred, nő- és belgyógyász, átköltözött: lakik és rendel 11—1 és 3—fél 5-ig, Brassó, Fekete-utca 17. Telefon 581.

Meglehet, hogy az ő szegény, lassabb életritmusra berendezett agya nem volt elég serény, hogy a közelgő veszedelem elől eltérítse — de úgy kell neki, most vérvél fizetett agytekvényeinek fejletlenségéért. A modern Civilizáció pedig meg sem állt mellette — mi neki egy élet? — kellemetlen eset, ennyi az egész, siessünk innen, ne keveredjünk miatta holmi alkalmatlanságba.

Látva, hogy a szerencsétlenség áldozata már nem él, folytattuk utunkat a vár felé, hogy felhívjuk a falubeliek figyelmét a halottra. A vár bejáratánál az örökön kívül is ödöngött még pár ember. A hír szájról-szájra adódott és rövidesen megindultak a kíváncsi csoportok a baleset színhelye felé.

A szegény hindu holtteste jól előkészítette számomra a halott vár hangulatának élményét. Lám, lám, milyen jó civilizált embernek lenni: még a halált is kizsákmányolhatjuk, ha mást nem, legalább irodalmi hangulatot lophatunk belőle.

Az öreg rádzsput ór, állán kétfelé fűsült szakállal, oldalán kis kerek pajszzsal, görbe karddal a kezében, maga is átnéz a kőfalon oda, ahol a halott fekszik. De a hindu szemében a halál csak amolyan kisebbfajta állomás a lét körforgásában, átszállóhely féle az életek szakaszai között. „Életünk Isvar (Isten) kezében van” — mormolja fehér szakállába a vén rádzsput, azután a kapu felé fordul, hogy engem, a fehér szahábot, a várba kalauzolja.

Forduljunk hát mi is a halott ember-től a holtak vára felé.

A várkastély, magas kőtalapzatával, visszatükröződik a lábánál elterülő tó vizében. Büszke, dacos erő kőberőtt képe. Lejtős ösvény vezet föl a bástya tornyos nagy kapujához. Az első udvarból széles lépcsősor nyújtódik fel az elmaradhatatlan Diván-i-ám (nyilvános kihallgatások csarnoka) oszlop-sorához. Mellette kicsiny szentély: a rettentő Kálidévi-nek, a Pusztulás Isten-nőjének oltára áll itt. Minden reggel

kecskét áldoznak előtte — mert az istenek szomjaznak. (Ki tudja, a keleti mitológiának melyik sötét szelleme kívánta meg az ut porában heverő szegény hindu vért is?) Ott áll a szögletbe támasztva a kard, amellyel az áldozatra szánt állat fejét egyetlen csapással szokták leszelni. A fekete, sokkaru istennő, nyakában emberfő koszorúval, a Pusztítás diadalmi táncának mozdulatában áll a szentélyfülké mélyén, — jó hely ez neki, az éleetlen vár küszöbe előtt.

Beljebb már szelidebb, vidámabb körnvezet fogad. A Dzsaj Mandir (Győzelmi csarnok) csillogó, színes tükörmozaikja ujjongó fényekre gyul az ablakon beözönlő napsugár érintésére. Innen a magashól a távoli ut porában fekvő halott már csak parányi, jelentéktelen pont — akár maga a Halál is az Élet végtelenségében.

Néhány lépéssel odébb a tündérmesék emlékeit ébreszti egy kis kert, s az Ezeregyéjszaka álmai Juruksolnak fülembe abban a kis márványteremben, a melynek áttört márványcsipkés fatábláin át egykor a Nagyur esodaszép hölgyei kandikáltak ki, míg a padló közepébe vájt márványcsatornán hűsítő lehellettel találkoznak itt s a kettő együtt a Megértés nyugalmas békéjét ojtja a lélekbe. Így van jól — mert csak így lehet — mert így van... India szelleme sokezer esztendővel ezelőtt már megbékélt a halállal — talán éppen ezért él törhetetlenül, túlélve birodalmak di-csőségét és minden kornak véges túlekedését a hatalomért...

Végigjárom a kongó márványcsarnokokat s tűnődve meg-megállok régi ajtóknál. Hol vannak a kezek, amelyek egykor nvitották, zárták ezeket a re-mekbe faragott ajtószárnyakat? Vajjon éjjelente megcsendül-e itt szellemlá-bakon a kísértetköszöntő? Megesrdül-e régmúlt rádzsput királyok kezében a kard, dobban-e a danda, a jogar? Talán itt valahol, egy rejtett, sötét zugban megbujva él tovább a Régmúlt?... A bástyafokról a környező hegyek

— Gyomor- és bélzavaroknál, étvágytalanságnál, szorulásnál, fölfúvódásnál, gyomorfégésnél, felbőgésnél, szédülésnél, homlokfájásnál, hányingernél, 1—2 pohár természetes „Ferenc József” keserűvíz alaposan kitisztítja az emésztőutakat. Közkórházi jelentésekben olvassuk, hogy a Ferenc József vizet még a fekvő betegek is nagyon szívesen isszák és általánosan dicsérik. A Ferenc József keserűvíz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— A VOLT PORTÁS MEGHARAGUDOTT EGY MAGYAR TISZTVISÉLŐ KE-NYER NÉLKÜL MARADT. Csikszeredai tudósítónk jelenti: Esetek, amelyek csak nálunk történhetnek meg! Ez alá a rovatim alá kívánczik az alábbi nagyon jellemző, nagyon megdöbbentő és nagyon felháborító jelentés Csikszeredáról. Szánktusz Lászlóné nyolc éven keresztül teljesített szolgálatot a csikszeredai járási bíróságon. Példás tisztviselő volt, nem akadt, mert nem akadhatott ellene semmi kifogás. Egészen mostanig. — Most ugyanis születési balvégzete, amiről ő nem tehet, őt is utólrta. Aldea Joan nevű „kollégája” személyesítette meg a sorsot. Ez az Aldea Joan nemrégiben még portás volt Bras-sóban és itt szerezte meg azt a képességét, hogy tisztviselő lehessen és olyan irtó hadjáratot indíthasson magyar kollégái ellen, hogy még a jobbérzésű román kartársak is undorodva fordulnak el tőle. Ez az Aldea Joan legutóbb Szánktuszné szemelte ki áldozatul. Naponta kellemetlenkedett, veszekedett és provokálta azt a mérges jelenetet, ami végül be is következett. A folytonos molesztálás miatt felháborodott uriaszony kijelentette, hogy férjével pofoztatja meg, ha nem hagyja abba az üldözést. Csak ez kellett Aldeának. Nyomban feljelentette kolléganőjét, akit nyomban ki is dobtak a hivatalából. Ez történt. A volt portás, Aldea Joan férfiatlan feljelentésére olyan csodás gyorsasággal következtet a döntés, ami a hazai igazságszolgáltatásban igazán páratlanul áll. Csak azért, mert egy magyar uriaszonyt kellett megfosztani a kenyérkereset lehetőségétől.

— GAZDATLAN SZAZEZREK. Az ember el se hinné, hogy Svédországban egy helyen százazrek hevernek gazdátlanul. Pontosan egy millió és 321.000 korona. — Ennyire rugnak az állami költségekre esett és fel nem vett nyeremények. A svéd állami költségek kamat helyett évente kétszer nyereményekkel és prémiumokkal fizetnek. Ha a nyereményeket bizonyos idő alatt fel nem veszik, akkor az állampénztár tulajdonába mennek át.

— Bánsági nyári nagyvásárok. Iugosi tudósítónk jelenti: Az országos nyári nagyvásárok a Bánságban a következő sorrend szerint tartatnak meg: Buzia-són két napos vásár július 24 és 25. napján, Nagykovácsán július 30-án, Karánseben pedig három napos vásár, augusztus 5. 6. és 7-ik napján. A vásárral kapcsolatban mindahárom helyen állatvásár is lesz. A megye és a vonatkozó járási területek semmiféle ragályos állatbetegség nincsen, minél fogva az állategészségügyi hatóságok mindenféle állatok felhajtását engedélyezték. Nem eladásra szánt, vontató állatok a vásártérre csak szabályszerű járlat felmutatása ellenében hajthatók fel.

A modern nő

egyik legfontosabb problémája, hogy egyrészt milyen módon tegyen szert arányos testalkatra, s általában edzett, egészséges, a férfiakéval versenyezni tudó szervezetre, másrészt hogyan tudja megőrizni testének fiatalos rugékonyságát. Ez a magyarázata annak, hogy az utolsó tíz esztendőben soha el nem képzelt mértékben megszaporodott azoknak a száma, akik rendszeres tornával igyekeznek fentieket elérni, felhasználva az ebben az irányban kialakult különböző módszereket. Ugyan-csak érthetővé válik ezek után az is, hogy a világ minden nyelvén rengeteg könyv jelenik meg a modern testápolásról. A magyar nyelven erről a tárgyról megjelent művek közül messze kiemelkedik dr. Madzsar Józsefnének: A női testkultúra új útjai cím alatt megjelent nagyszabású könyve, mely több mint 200 oldalon feleleli ennek a témakörnek úgy az elméleti, mint a gyakorlati részét. A gyakorlati részben nagyrészt a világhírű Mensendieck asszony útmutatásai alapján egészen részletes és megfelelő ábrákkal megmagyarázott oktatást nyújt a házitornáról az elméleti rész a fejezet-címeiből kiemel-jük a következőket: Az egészség és a szépség-kötelesség. A kultúra hatása a testre. Az emberi test tökéletlenségei. Miért kell speciális női testnevelés. A gyermeknevelés és torna. Összefoglalás a leány-nevelésben. A test-kultúra módszere. Légzőtorna és bőrápolás stb. stb. A kitűnő munka 2-ik bővített kiadása 119 szöveg ábrával és 36 fénykép-re-produkcióval jelent meg. Ára 170 lej. Pótlán is megrendelhető a Brassói Lapok Könyvosztályában.

JULIUS 26.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

9. OLDAL

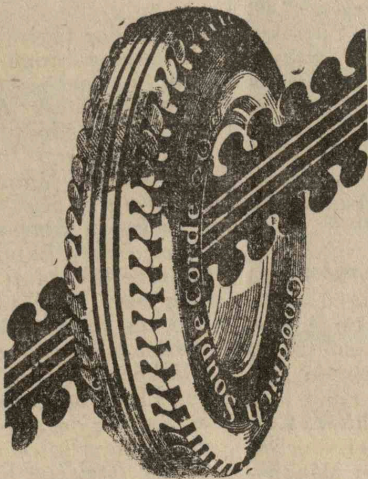
B. F. Goodrich, Rubber Company
Akron (Ohio) U. S. A.
S-fé Française B. F. Goodrich, Colombes. (Seine)

tudatják a társaság
megalakulását.

Goodrich S. A. R.

Kizárólagos szétosztóhelye egész Románia területén ezen kiváló kaucsuk - márka gyártmányainak.

IRODA ÉS RAKTÁR:
BUCUREȘTI, I
Strada Doamnei No. 14
TELEFON: 361-73
Sürgőnyesim:
SILWERTOWN

Gurakocsi tömlők.

Speciális tömlők nehéz terhek
számarra.

Áthatolhatatlan auto-gummi kö-
penyek és 30.000 más cikk
ipari és házi használatra.

Állandó készlet: București és a vidék
minden szakmabeli viszonteladójánál

Rádió műsor

Vasárnap, július 26.

Bukarest. 11. 15: Gyermekek negyed-
órása. 11.30: Bibliaolvasás és egyházi
zene. 12: Zenekari hangverseny. 13:
Hírek, időjelzés, majd: A hangverseny
folytatása. 20: Rádiószabadegyetem.
20.20: Gramofon. 21.20: Operettelőadás.
Budapest. 9: Hírek, kozmetika. 10: R.
kath. istentisztelet. 11.15: Evangélikus
istentisztelet. Utána: Mándits-szalonzene-
nekara. 14: Gramofon. 15: Gyermekekora.
15.30: Mezőgazdasági előadás. 16.15:
Férfi énekkvartett. 17: Felolvasás. 17.20
Toll Jancsi cigányzenekara. 18.30: A
Fővárosi Zenekar hangversenye. 1. Ké-
ler Béla: Magyar vigjátéknyitány. 2.
Strauss János: Keringő. 3. Lehár: Éva,
potpurri. 4. Liszt: Első magyar rapszó-
dia. 5. Schubert: Ave Maria. 6. Lavotta:
Dal. 7. Kacsóh: Lied. 8. Auber: Fra Dia-
volo. 19.45: Operettelőadás a stúdióból.
Utána: Pontos időjelzés, hírek. Majd:
Bura Sándor cigányzenekara és Szabó
Guy László jazz-zenekara.

Hétfő, július 27.

Bukarest. 13: Gramofon. 13.30: Hírek.
Időjelzés. 13.50: Gramofon. 18: Tánce-
ne. 19: Hírek, időjelzés. 19.10: Tánccene.
20: Rádiószabadegyetem. 21: Klarinett-
szóló. 21.30: Felolvasás. 21.45: Ének-
hangverseny. 1. Halevy: Ária a Zsidónő
c. operából. 2. Verdi: Ernani, ária. 3.
Brediceanu: Dal. 4. Glik: Ária.
Budapest 9.15: Hangverseny. 9.30: Idő-
jelzés, hírek. 9.50: A hangverseny foly-
tatása. 11.10: Nemzetközi vízjelzőszol-
gálat. 12: Déli harangszó. 12.05: A rádió
házikvartettje. 17: Sportelőadás. 17.35:
Az 1. honv. gy. ezr. zenekara. 18.50: Fel-
olvasás. 19.20: Kiss Lajos cigányzene-
kara. 20: A budapesti filharmonikusok
salzburgi hangversenyének közvetítése
a salzburgi ünnepi játékokról. 1. Bach-
Weiner: Tokkata, Intermezzo, Fuga (C-
dur). 2. Mozart: G-moll szimfónia. 3.
Brahms: C-moll szimfónia. Utána: Pon-
tos időjelzés. Majd: Rácz Béla cigány-
zenekara.

Kedd, július 28.

Bukarest. 13: Gramofon. 13.30: Hírek,
időjelzés. 13.50: Gramofon. 18: Könnyű
és román zene. 21: Szimfonikus hang-
verseny Gramofonon. 21.30: Felolvasás.
21.45: A gramofon hangverseny folyta-
tása. — Budapest. 9.15: A 2. honvéd gy.
ezred zenekara. 9.30: Pontos időjelzés,
hírek. 9.45: A hangverseny folytatása.
11.10: Nemzetközi vízjelzőszolgálat. 12:
Déli harangszó. 12.05: Horváth Jancsi
cigányzenekara. 16: Mésedélután. 17:
Felolvasás. 17.25: Hangverseny. 20:
Csorba Gyula cigányzenekara. 21.15:
Wolodimeroff Irén hangversenye. Zon-
gorán kíséri: Gratiánsky Miklós. 21.45:
Mándits-szalonzene. 23: Gramofon.

Szerda, július 29.

Bukarest. 13.30: Hírek, időjelzés. 13.50:
Gramofon. 18: Könnyű és román zene. 19:
Hírek, időjelzés. 19.10: A hangverseny
folytatása. 20.20: Énekhangverseny. 1.
Rossini: Szépvillai borbély, ária. 2. Grieg:
Solovej dala. 3. Borgovan: Tavasz dal.
4. Popescu-Branesti: Vágy. 20.40: Gra-
mofon. 21: Fuvolaszóló. 1. Mouquet:
Szonáta. 2. Chaminade: Concertino. 3.
Perillon: Ballada. 4. Mouquet: Görög
tánc. 21.45: Zongora-hgv. 22.15: Hegedü-
szóló. — Budapest. 9.15: A rendőregény-
ség zenekara. 9.30: Időjelzés, hírek. 9.45:
A hgv. folytatása. 11.10: Nemzetközi víz-
jelzőszolgálat. 12: Déli harangszó. 12.05:
A Fővárosi Zenekar hgv. 1. Schubert:
Teufelsburg. 2. Wagner: Siegfried. 3. Ma-
senet: Scénes pittoreques. 4. Leoncavallo:
Bajazzo. 5. Bizet: Carmen. 6. Erkel: Hu-

Olcsó

ADY

A legnagyobb magyar költő
versei mélyen leszállított áron!

Új versek	68 lej
Illés szekerén	68 lej
Szeretném, ha szeret- nének	68 lej
Ki látott engem	68 lej
Ady-Anthologia	136 lej
(A 10 kötet válogatott versei)	
Ady Istenes versei	68 lej
Igy is történnék	68 lej
(Ady legszebb prózai írásai)	

BRASSÓI LAPOK
könyvostálya

A FORD-karaván

amely az egész országot bejárja, kizárólag a világhírű „Firestone Gum Dipped”
gummival van felszerelve.

A tény, hogy a világ legnagyobb automobilgyára a Firestone gummiköpenyeket
használja és ajánlja, kiválóságuknak és ellentállóképességüknek legjobb bizonyítéka.

Ezen kiváló márka mindenütt előnyben részesül!

Firestone

nyadi László. 19.45: Vidám est. 21.15:
Horváth Gyula cigányzenekara. 22.30:
Somogyi Gyula franciányes-vü előadása:
Magyarország és az egyetem's civilizáció.
22.45: A Budapesti Szimfonikus hgv. 1.
Löwenthal: Induló. 2. Kálmán Imre: Ma-
rica grófnő. 3. Holländer: Szűz 3 tétel-
ben. 4. H. Theo Dreyer: Ukránai variá-
ciók. 5. Sally: Tango, Slaw'ox 6. H. Theo
Dreyer.: Gavott. 7. Szirmay Albert: Prin-
cess Charming.

CSÜTÖRTÖK, JULIUS 30.

BUKAREST. 13: Gramofon. 13.30: Hírek,
időjelzés. 13.50: Gramofon. 18: Könnyű és ro-
mán zene. 19: Hírek, időjelzés. 19.10: A hgv.
folytatása. 20: Rádiószabadegyetem. 20.20:
Gramofon. 21: Színház. 21.45: Énekhangver-
seny. 1. Curtis: Sing für mich. 2. Tosti: Ad-
dio. 3. Massenet: Elégia. 4. Tremiscot: Es naht
der Herbst. 5. Román dalok. 22.15: Tánccmu-
zsika. — BUDAPEST. 9.15: Weidinger-szalón-
zenekar. 9.30: Időjelzés, hírek. 9.45: A hgv.
folytatása. 11.10: Nemzetközi vízjelzőszol-
gálat. 12: Déli harangszó. 12.05: Hangverseny.
16: Előadás. 17: Gordonka-hangverseny. 17.40:
Felolvasás. 18.10: A Budapesti Első Citerakör
hangversenye. 19.50: Cselényi József magyar
nótáestje, Magyar Imre cigányzenekarának
kíséretével. 21.40: A fővárosi koncertszalónze-
nekar hangversenye. 1. W. Ernst: Hegedüver-
seny. 2. Berlioz: Fantasztikus szvit, öt tétel-
ben. Utána: Pontos időjelzés, hírek. Majd:
Radics Józka cigányzenekara, a Vadászkiür
szállóból.

PÉNTEK, JULIUS 31.

BUKAREST. 13: Gramofon. 13.30: Hírek,
időjelzés. 13.50: Gramofon. 18: Könnyű és ro-
mán zene. 19: Hírek, időjelzés. 19.10: A hgv.
folytatása. 20: Rádiószabadegyetem. 20.20:
Gramofon. 21: Verdi: „Aida” c. operája gra-
mofonon. — BUDAPEST. 9.15: A rádió házi
kvartettje. 9.30: Pontos időjelzés, hírek. 9.45:
A hgv. folytatása. 11.10: Nemzetközi vízjelző-
szolgálat. 12: Déli harangszó. 12.05: Mándits-
szalónzenekar. 16: Gyermekekora. 17.10: Elő-
adás. 17.30: Vidák Sándor cigányzenekara.
18.45: Novellák. 19.10: A Városi Színház ze-
nekarának hgv. 21: Petőfi emlékünnepe, a
költő halálának évfordulója alkalmával. Utá-

na: Pontos időjelzés, hírek. Majd: Az 1. honv.
gy. ezr. zenekara.

SZOMBAT, AUGUSZTUS 1.

BUKAREST. 13: Gramofon. 13.30: Hírek,
időjelzés. 13.50: Gramofon. 18: Katonazene.
19: Hírek, időjelzés. 19.10: A hgv. folytatása.
20: Rádiószabadegyetem. 20.20: Gramofon. 21:
Könnyű zene. 21.30: Előadás. 21.45: Román
zene. — BUDAPEST. 9.15: Gramofon. 9.30:

Időjelzés, hírek. 9.45: A hgv. folytatása. 11.10:
Nemzetközi vízjelzőszolgálat. 12: Déli harang-
szó. 12.05: Hangverseny. 16.10: Felolvasás. 17:
A Szociális Missziótársulat előadása. 17.30:
Könnyű zene. 19: Onódy Ákos előadói estje.
19.30: Mocsányi és Lakos zenehumoristák elő-
adása. 20.15: Czeglédi-est. Utána: Pontos idő-
jelzés, hírek. Majd: Toll Árpád és Toll Jancsi
cigányzenekara.

Hohenlohe herceg nyilatkozik Elena hercegnő utazásáról

Csak Mihály nagyvajda nevelése fűzi még össze az elvált
királyi házaspárt

Bukarest, július 24.

A Rador távirati iroda jelentése szerint
Hohenlohe-Langenburg herceg London-
ban nyilatkozott a „Reuter”-ügynökség
munkatársának Elena hercegnő, Mihály
nagyvajda édesanyjának külföldi utjával
kapcsolatban.

A herceg rámutatott arra, hogy
Károly király és Elena hercegnő elítélik
azokat a fantasztikus híreket, amelye-
ket, velük kapcsolatban terjesztenek.
Ők elváltak, mint ahogy elváltak más ezer
meg ezer házaspár. Van azonban egy
fiuk és természetes, hogy bizonyos idő-
közönként találkoznok kell. Így például
találkoznok fognak az ősz folyamán, ami-
kor Elena hercegnő visszatér Romániába
és amikor meg fogják beszélni Mihály
vajda neveltetésének tervét.

Úgy öfelsége Károly királynak, mint
Elena hercegnőnek ugyanolyan kényes a
találkozás, mint akármilyen más elvált
házaspárnak, mert nincs és soha nem ie-
volt szó közöttük közeledésről, vagy pe-
dig a válási döntés megsemmisítéséről.

Hohenlohe herceg a továbbiak során
rámutatott arra, hogy Mihály nagyvajda
Bukarestben édesanyjánál lakott, napon-
kint azonban meglátogatta édesapját, a
királyt. Elena hercegnő visszatérése után
ismét édesanyjával fog lakni, de tovább-
ra is találkozni fog naponkint apjával.
A herceg sajnálattal fejezte ki, hogy az
általa elmondottakat rendszerint ferde-
tett formában terjesztik, mérh.etlen ká-
rokat okozva ezzel a román államnak.

Hohenlohe herceg ezután Károly ki-
rály életmódjáról elmondta, hogy a
király éjjel nappal téve dolgozik or-
szága érdekében és a legpontosabban be-
osztott életet éli. Nem akar diktátor vagy
abszolutisztikus uralkodó lenni. Egyetlen
vágya és célja, hogy országába vissza-
hozza a jólétet és a fejlődést. Románia
mezőgazdasági állam lévén, sokkal elő-
nyösebb helyzetben van, mint igen sok
európai állam. És különösen vonatkozik
ez az ideje évre, amelynek gabonatermése
rendkívüli gazdagnak ígérkezik.

Közgazdaság

Az élesztő-mennyország újabb számangyalai

Az élesztőkartell másfélmilliárdnál jóval nagyobb hasznot vág zsebre évenként

Ha 10 lejre csökkenienék az élesztő behozatali vámját, a kenyér ára is 40-50 banival olcsóbbodna

A kenyér tragédiája után — a fogyasztók tragédiája

Bukarest, július 24.

A kenyérbélyeg tehát az egész ország területén életbelépett. Ezzel tehát megkezdődött a harc a nyomorgó tömegek és a kenyér között, amelynek ára, az új adóterher nyomása alatt rohamosan emelkedni fog.

A kenyérválság előestéjén, a kenyérbélyeg bevezetésének első napján még egyszer föl-emeljük szavunkat és tiltakozunk a kenyér egyik legátakosabb megdrágítója, az élesztő-diktatura ellen.

Bemutatjuk a nagy nyilvánosságnak azt az élesztőkartellt, amely a kenyérért véres ve-

rejtéssel küzdő fogyasztók nyakán milliókat keres ezen az ártatlannak látszó masszán, a kormánykörök okulására pedig újabb adókkal beigazoljuk, hogy ha a mai 45 lejről 10 lejre szállítanak le a külföldi élesztő behozatali vámját, akkor megszűnne az élesztőkartell mindenható uralma és a kenyér ára automatikusan legkevesebb 40-50 banival leszállana. Ha pedig a gyárak normális haszonnal is megelégednének, a busás milliók helyett, akkor márcól-holnapra rózsásabbá válna a helyzet a vérző kenyérfronton.

De beszéljenek a számok és adatok...

A kartell sötét misztikumai

Amióta Romániában kezdetét vette az élesztődiktatura, a fogyasztóközönség négy élesztőgyárral áll szemben. Ez a négy gyár kartellbe tömörülten szípolozza az állam atyáskodó védelme alatt a fogyasztóközönséget.

Az élesztőkartell születése, multja és egzisztenciája nem mindennapi misztikumokat rejtget magában. A korlátlan lehetőségek adták meg, hogy négy romániai élesztőgyár saját monopóliumának tekinthesse az ország élesztőiparát. A lehetőségek első erőforrása pedig a behozatali vám emelkedése volt.

Tíz évvel ezelőtt az országban számos gyár és a rozs melléktermékeit feldolgozó kisüzem látta el Románia fogyasztópolgárságának élesztőszükségletét. Ezek a gyárak a termelés jelentékeny részét fedezték, egyrészt pedig a külföldi gyárak látták el, amelyek ugyancsak olcsó áron dobták piacra áruikat, tekintve, hogy az élesztőt, — mint elsőrendű közszükségleti cikket, — vámentesen lehetett az országba behozni.

Mintegy négy évvel ezelőtt azonban Romániába is elérkezett a trösztösödési láz, amelynek

hevében nap-nap után születtek meg a kartellek és termelési alakulatok, azzal az ismert jelszóval, hogy „a termelést racionalizálják és az árakat kiegyensúlyozzák”.

Ez a racionalizálással egybekötött „arniveláció” azonban az élesztő esetében sem jelentett egyebet, mint közönséges árdragítást.

A négy gyár tehát megkezdte a „szervezkedést.” A legnagyobb termelők, a nagyváradi szesz- és élesztőgyár, az aradi gyár, a csernovici Moskovics szesz- és élesztőgyár, valamint egy-két középszerű, szövetségbe tömörültek és egyre-másra állították le az ország különböző szeszgyáraiban működő élesztőüzemeket. Így, leállították a marosvásárhelyi, a nagyváradi és a többi élesztő gyárakat, olyformán, hogy termelési kontingensüket megvásárolva, a többi négy gyár tiszta hasznából kárpótolja őket a kartell.

Ezzel tehát egy kézben összpontosult Románia élesztőipara, a négy gyárból álló élesztőkartell pedig mindeháto ur lett a belföldi fogyasztók fölött.

ért 3 millió 600 ezer lejt kap. A szinte ingyenes áron beszerzett melaszból a gyár még kitermel az élesztőt mellett 400 liter alkoholt is, amelynek ára literenként 20 lej, összesen tehát 80 ezer lej. Ilyenformán tehát a 10 vagon melaszból kivont termelvények értéke a piaci árak mellett összesen 3 millió 680 ezer lejt tesz ki.

Ebből az összegből vonjuk le a termelési költséget, amelyet a gyár a mérlegében 1 millió 400 ezer lejben tüntet fel. Ilyenformán tehát ez a kis gyár, amely alig dolgozik összesen negyven munkással, 10 vagon melaszon keres 2 millió 280 ezer lejt.

Hangsúlyozni kívánjuk, hogy ezeket az adatokat a szeszgyári mérlegből merítjük, a melynek nyereségtételei néha szívesen kisebitik a reális valóságot.

Ennél sokkal monstruózusabb számokat mutatnak a többi élesztőgyárak mérlegei. A nélkül, hogy részletesebb számításokba bocsátkoznánk, tegnapi cikkünkben szerzett kalkulációink alapján, amelyben kimutattuk, hogy a kartellbe tömörült gyárak napi tiszta jövedelme az egy millió lejt is meghaladja, megállapíthatjuk, hogy

a négy gyár évenként közel 700 millió lejt tiszta hasznot vág zsebre.

Ennyibe kerül a romániai kenyérfogyasztóknak az élesztőkartell árdiktaturája. Ez az az összeg, amelyből a kartell több, mint öt-

ven milliót fizet évenként azoknak a gyáraknak, amelyek leállították az élesztőtermelést és termelési kontingensüket átadták a kartellnek.

Ezek a gyárak tehát ötven milliót kapnak évenként, csak azért, mert semmit sem dolgoznak és, mert nem csinálnak árversenyt a kartell által agyonkonsolidált belföldi fogyasztópiacra.

HA MEGOLDÓDNANAK AZ AL-LAMI BILINCSEK

Igy fest tehát a valóságban a szindikalizálás és a trösztösítés és ilyen auspiciumok mellett indul el végeláthatatlan földi pályáján az új romániai kenyérbélyeg.

A kenyér sorsát tehát az élesztőkartell rezidenciájáról, Aradról irányítják. Innen figyelik a haremzést, nehogy valaki élesztőgyárat próbáljon alapítani. Aradról örködnek azon is, nehogy a kormány az élesztő behozatali vámjának leszállítását merje keresztülvinni. Mert akkor mi történne: megindulna a külföldi gyárak versenye, ami hamarosan leszorítaná az árakat és ezzel együtt a kenyér árát is olcsóbbá tenné. A külföldi gyárak pedig birják, mert a mai negyven lejes behozatali vám mellett is abban a kényelmes helyzetben vannak, hogy minden ráfizetés nélkül,

ugyanolyan áron tudják eladni élesztőjüket mint a belföldi, tehát a negyven lejes vámost nem fizető élesztőgyárak.

A kormánynak pedig be kell látnia, hogy nem csak a földművelakosságon kell segítenie, hanem a városi kenyérfogyasztók helyzetét is enyhítenie kell. Mert ésszel fel nem fogható, hogy

mig tíz év előtt a liszt ára 20 lej volt, az élesztőé pedig 16 lej, ma, amikor a liszt ára sokkal alacsonyabb, az élesztő kilója 65, sőt 70 lej lehessen.

Az sem lehet elfogadható indoklás, hogy a nyersanyag megdrágult, mert hiszen, mindenki tudja, hogy a mezőgazdasági termékek, a világkrisis miatt érték legmélyebb pontjukat. A munkadíjak pedig szintén nem emelkedtek, mert, — ugyancsak a krisis miatt, — a munkások fizetése ma siralmasan alacsony. Marad végül az adó, amely 1929. óta mindössze csak négy lejjel emelkedett, úgy, hogy az élesztő árának legfeljebb négy lejjel való emelkedése lett volna indokolt.

★

Az élesztő-mennyország kalóz-legendáját klasszikus ballada címnek beillő mottóval kezdtük... A kenyér tragédiája.

És, miután végigfutottuk a legendát és megismertük a kartell és trösztök sötét és számokba bugyolált világát, tegyünk pontot a valóságra és módosítsuk a realitásokhoz a balladacimet, így:

A fogyasztó tragédiája...

Seres Miklós

Az élesztőkartell mindenható terrorja alatt

A kartellnek az a legelső létfeltétele, hogy semmilyen gyáralapítást ne engedélyezzen a kartellen kívül, tekintve, hogy az ilyen üzemek, a szabad verseny törvényeinek megfelelően, lenyomnák a piaci árakat. Ettől óvakodnak a gyárak, és ettől borsódzott a háta az élesztőkartellnek akkor, amikor kiadta az ordert: ha nem megy másképpen, úgy az államhatalom segítségével kell megakadályozni minden olyan törekvést, amely a kartell árára olcsóbb élesztő forgalombahozatalával veszélyeztetné a „stabilizált” árakat. Az aggodalom, hogy ilyesmi is előfordulhat, a legkésebben bizonyítja, hogy az élesztőt olcsóbban is lehet árulni, csak akarni kell...

Igy fejlődött ki lassankint a megdönthetetlennek látszó élesztőkartell-diktatura, amely minden jobb törekvést csírájában megfojtott. A kartell annaleszeiben a kereskedelmi életben hajmeresztő példákra bukkanunk.

Igy például néhány évvel ezelőtt egy nagyváradi iparicsoport egy nagyszerűen bevált szabadalmat akart meghonosítani Romániában, amely lehetővé tette volna a mai árnyóhoz képest elenyészően olcsó és folyékony állapotban levő élesztő forgalombahozatalát.

A nagyváradi ipari csoport Leszmann dr. marosvásárhelyi ügyvédet bízta meg a szabadalmi és gyártási engedély megszerzésével. A terv azonban nem valósulhatott meg, mert váratlanul akcióba kezdett az élesztőkartell. Hiábavalónak bizonyult az ügyvéd és a csoport többi tagjainak közbenjárása. Bukarestben minden indoklás nélkül megtagadták a kért engedélyek megadását. Ilyen körülmények között tehát a mindenható élesztőkartell tovább folytathatta zavartalan kényuralmát.

KÜLÖNBÖZŐ ESZKÖZÖK AZ ÁR-VERSENY LETÖRÉSÉRE

Az élesztődiktaturának azonban voltak sötétebb momentumai is. Az alábbi eset Maros-

vásárhelyen történt. Az eset hőse a marosvásárhelyi Bürger sörgyár és vegyigyárak egyik tulajdonosa. A gyár egyik beltagja, az ifjabb Bürger, egy szép napon arra a megfontolásra jutott, hogy vegyigyára mellé élesztőgyárat is be fog rendezni.

A marosvásárhelyi Bürgernek, 1928-ban, mielőtt még az élesztőkartell megnevezhetné volna, sikerült megszereznie a kormánytól az élesztőgyár működési engedélyét. A kartell soraiban az engedély kiadása órási pánikot keltett és azonnal megindultak a tárgyalások, hogy Bürgert a kartellbe való belépésre kényszerítsék. Ekkor működésbe lépett az élesztőkartell. Az aradi szeszgyár tulajdonosai presziókkal próbálták Bürgert tervétől elriasztani. Majd végső elkeseredésükben kijelentették, hogy

amennyiben az élesztőgyári engedélyt Bürger nem adja vissza, úgy a Bürger sörgyár mellé egy másik sörgyárat építenek Marosvásárhelyen.

Az intrika sikerült: Bürger külön beadványban bejelentette a kormánynak, hogy visszaadja élesztőgyári engedélyét.

Ilyen és ehhez hasonló esetek tarkítják az élesztőkartell multját, jelenére pedig súlyos bélyegként nehezedik az a hatalmas különbözet, amely a termelési költség és a termelési ár között mutatkozik.

TALLÓZÁS AZ ÉLESZTŐGYÁRI MÉRLEGEKBE

Most pedig vizsgáljuk ki, hogy mit keresnek az élesztőgyárak, külön külön. Előttünk fekszik egy ilyen élesztőgyár egy havi mérlegkimutatása. A gyár havonta átlag 10 vagon melaszt dolgozik fel, amelyből hat vagon élesztőt tud kitermelni. Ha csak 60 lejes kilogrammonkénti árat veszünk alapul, kiszámíthatjuk, hogy a gyár a hat vagon élesztő-

Csehszlovákia új gabonaneműekre terjeszti ki a permisz-rendszert

Bukarest, július 23.

A csehszlovák kormány értesítette a román kormányt, hogy a minisztertanács határozata értelmében a gabonaneműek behozatalánál alkalmazott permiszrendszert kiterjesztik a zab és korpa behozatalára is.

A különböző gabonaneműek behozat-

tali engedélyének kiadására egy 10 tagú bizottság fog alakulni a cseh gazdasági minisztériumok megbízottaiból.

Az új permiszrendszer a közeli napokban életbe is lép.

A permisz-rendszer bevezetése után a szállítók, az importált zab és korpa árának egy százalékát kötelesek taksa-ként lefizetni.

Az erdélyi bankok a visszleszámitolási hitelkeret kiszélesítését kérik a Nemzeti Banktól

Erdélyben még mindig tart a bankbetétek lassu kivonása

Bukarest, július 24.

Több erdélyi bank vezetője jelent meg Manoilescu bankkormányzóval, a kivel az erdélyi pénzügyi helyzetet vitatták meg. Az erdélyi bankvezetők rámutattak azokra a súlyos viszonyokra, amelyek megnehezítették az erdélyi bankok helyzetét. A nagy tőkevesztés miatt egyrészt, másrészt pedig bizalomválság miatt Erdélyben még mindig tart a bankbetétek lassu kivonása.

A bankigazgatók továbbá rámutattak arra is, hogy a bankok nem képesek

kinlevőségeiket a mai nehéz viszonyok között rendesen beinkasszálni és ezért kérik, hogy

pénztökeik kiegészítésére, a Nemzeti Bank szélesítse ki az erdélyi pénztézetek visszleszámitolási hitelkeretét.

Manoilescu bankkormányzó kijelentette, hogy a Nemzeti Bank minden eszközzel azon lesz, hogy az erdélyi és bansági pénztézetek mobilitását és zavartalan működését tőkennyújtással biztosítsa.

12 osztályú készpénz sorsjáték!

Ha nyerni akar nagy összeget — siessen venni Mentő sorsjegyet!

Második osztály huzása 1931 július 26. — Nyeremények kifizetését az Albina Bank garantálja — Főnyeremény 1,000,000 Lei. Nyeremények összege 4,000,000 Lei. — Minden sorsjegy 12 osztályon végig játszik. — Sorsjegyek ára 100 és 50 Lei. — Vidéki rendeléseknél 19 Lei portóköltsekre hozzáadandó — Főbizománys Brassóban: Derzay Géza Strada de Mijloc 163. Bukarestben: B. Saharovici Strada St. Apostoli 28. Központi Sorsjegy Iroda: Cluj Strada Memorandului 16

Felemelték az erdőjövödelmek egyenesadóját

Megint behitották a szerszámok és gépek adóba való elárverezését.
Kiknek nem kell kereskedelmi könyveket vezetni?

Bukarest, július 24.

A pénzügyminiszter körrendeletet küldött az ország összes pénzügyigazgatóságaihoz, amelyben értesíti azokat, hogy a központi adóügyi bizottság határozata értelmében

a még ki nem termelt erdők jövödelmére kivetett mezőgazdasági egyenes adót nem a régi kulcs szerint állapítják meg.

Mint ismeretes, ezt a mezőgazdasági taksát eddig a vágatási szerződésben feltüntetett jövödelmi összeg után vetették ki. Vonatkozott ez olyan szerződésekre is, amelyek egy háború előtt kötöttek. Ezt a rendszert az adóügyi központi bizottság úgy módosította, hogy a háború előtt kötött szerződéseket nem veszik figyelembe, hanem a ki nem termelt erdő tényleges, mai értéke és az annak megfelelő jövödelmet alapján állapítják meg az egyenes adót. A módosítást azzal magyarázzák, hogy a háború előtti szerződésekben feltüntetett érték és jövödelmi összeg megállapítása olyan pénzgységen történt, amely semmilyen körülmények között sem felel meg a mai pénzgységnek.

A rendelkezés tehát jelentős mértékben emelni fogja a ki nem termelt erdők adóját, ami a mai gazdasági viszonyok között és a faipar összeomlása mellett súlyosan érinti a válsággal küzdő erdőtulajdonosokat.

Szerkesztői üzenetek

020501. sz. előfizető. Erről rendelet intézkedik, de a száma és kelte nem áll rendelkezésünkre. Most a román osztálysorsjártékról szóló törvény is meg fogja erősíteni ezt a rendeletet. Egyébként tessék az ügyben a pénzügyigazgatósághoz, vagy valamely nagyobb bankhoz fordulni, ha részletesebb adatot kíván.

B. L. Kéziratára, valamint felajánlott tudósításaira nem reflektálhatunk, mivel az ön városában állandó tudósítónk van.

020201. sz. előfizető. Nem valószínű, hogy az új törvény érintse az ön szerzett jogait; az ideiglenesen ellátott évek beszámítását is kérheti. A kérvény felszereléséhez kérje egy nyugdíjas, vagy egy pénzügyi tisztviselő segítségét. — K. neje végkielégítési ügyében annyi idő és költség menne el, — hiába, — hogy erre a lépésre egyáltalán nem bízathatunk. Ez csak az esetben volna indokolt, ha akadna olyan befolyásos emberük, aki a kelő lépéseket megtenné, vagy ügyvéd, aki egy pert a jugoszláv állammal ingyen vállalna. Magyarországgal szemben kilitástalan minden igénytámasztás.

P. R. Ön, mint erdélyi román, rokkant is, családjával az éhenhalás küszöbén, mert nem szavazták meg végleg az egyesítési törvényt, s mert negyedévi 420 lejből, (egy regáti ugyanakkor 8000 lej) kap, nem lehet élni. S mikor mi ez ellen az embertelenség és igazságtalanság, s hasonló eljárások és elbánások ellen írunk, akkor ránk fogják, hogy irredenták vagyunk és az állam ellen izgatunk. Így áll az erdélyi rokkantak nyugdíj-ügye s nem vigasz a többire, hogy a kiéhezettettek és kinullázottak közt románok is vannak.

B. D., Máramarosziget. Azt nem lehet tudni, hogy az arány milyen lesz, miután még messze vagyunk a valorizációtól is.

Sz. M. Forduljon ez ügyben a Joint irodához, Cluj, Mikes Kelemen-utca (zsidó fiúarvaház), onnan minden adatot megkap.

PRIMARIA MUNICIPIULUI BRASOV
Serviciul Veterinar Zootehnic
No. 15.354—1931.

RENDELET

a veszettség veszedelme ellen.

Mi, Brassó törvényhatósági város interimár bizottságának elnöke, tekintettel a város veterinar-zootechnikai (állategészségügyi) ügyosztályának különféle személyeken ejtett kutya-harapásoknak számos esetei által indított megismételt jelentéscire,

tekintettel a kutyatulajdonosoknak a közegészség védelme és az előbbi rendeletnek intézkedéseinek teljesítése iránt tanúsított csekély érdekét,

tekintettel a kutyatulajdonosoknak a köz(zootechnikai és állategészségügyi igazgatósága) 125.502—1931. számú rendeletére,

tekintettel az 1915. évi állategészségügyi rendszerről szóló törvény 55 és 146 cikkeinek rendelkezéseire és a veszettség eseteinek az embereknek való megakadályozása céljából:

ELRENDELJÜK:

1. Cikk. Bármely fajtaéhoz tartozó, vagy bármely rendeltetési kutyák összes tulajdono-

A központi adóügyi bizottság egy másik határozata szerint

kereskedő nem mentesíthető a kereskedelmi könyvezetés kötelezettsége alól, csak a házalókereskedők és fix üzlettel nem rendelkező más áruterjesztők. Ami az iparosokat illeti, a kereskedelmi könyvezetés kötelezettsége alól csak azok fognak a jövőben felmentést kapni, akik beigazolják, hogy legfeljebb két segéddel és két tanulóval dolgoznak. Akik ezen felül alkalmazottakkal dolgoznak, azok kötelesek kereskedelmi könyveket vezetni a kereskedelmi törvénykönyv szigorú előírásainak megfelelően.

Itt említjük meg, hogy a pénzügyminisztérium ugyancsak a központi adóügyi bizottság határozatára hivatkozva körrendeletet küldött az ország összes pénzügyigazgatóságaihoz, amelyben a legszigorúbb büntetés terhe alatt megtiltja az adóvégrehajtóknak, hogy iparvállalatok és kisiparosok adóhátralékai miatt iparüzéséhez szükséges eszközöket, gépeket és egyéb berendezéseket lefoglaljanak.

A pénzügyminiszter szigorú rendelete egyébként a polgári törvénykönyv 468 és 492. paragrafusában is le van fektetve, az elvakultan végrehajtó hatóságok azonban soha sem respektálták ezt a törvényintézkedést úgy, hogy nem egyszer egzisztenciákat döntöttek romba.

sai, a törvényhatóság egész területén, kötelezve vannak a birtokukban levő kutyák fajtajáról és rendeltetéséről a városi tanácsnál nyilatkozatot beadni, ahol az előírt illetékek lefizetése után nekik egy használati engedély lesz kiadva.

2. Cikk. Tiltva van bármely fajtaéhoz, vagy származású kutyák közlekedése az utcákon, nyilvános tereken, sétatereken, üzleti helyiségekben, vendéglőkben, szállodákban, hacsak nincsenek szájkosárral ellátva, pórázon vezetve és a veszettség ellen beoltva.

3. Cikk. A kutyák tulajdonosai, bárkik is legyenek, akik az itten megállapított előírásokhoz nem alkalmazkodnak, mint ezen rendelet elleni kihágók tekintetnek és egy 2000 lejnyi pénzbüntetéssel sújtatnak, tekintet nélkül, hogy a kutyák valakit megharaptak, vagy nem. Ezen büntetés a város javára lesz megszabva, a kutyákat pedig lefoglalják és megölik.

4. Cikk. Az összes, a város utcáin szabadon, vagy, ha megkötve is, de szájkosár nélkül, vagy beoltatlanul talált kutyák bármely eszközzel (mérgezés stb.) megölelndők.

5. Cikk. A város gyepmesteri szolgálata, a rendőri közegek által támogatva, a jelen rendelet intézkedéseit végrehajtani köteles. Tiltva van a város utcáin megfogott kutyákat élv tartani, kivéve azokat, amelyek az állategészségügyi rendszerről szóló törvény értelmében, megfigyelés céljából, le lettek foglalva.

6. Cikk. Ezen rendelet kihágói elleni vádiratokat az illető rendőrközegek veszik fel, a kiknek hatásköréhez a kutyatulajdonos tartozik.

Brasov, la 24. Junie 1931.

Comisia Interimară,
Presedinte: Secretar General.
Suciu m. p. Socaciu m. p.
Seful Serviciului Veterinar al Municipiului.
Al. Usurelu m. p.

Folyó hó 25-én
este a 1usnádi
strandfürdő nagyter-
mében megtartandó

ANNA-BÁL

látogatására a nagy-
érdemű közönséget
ezuton hívja meg
a fürdőigazgatóság

Önkéntes árverés

utján, Segesváron (Str. Regele Ferdinand 121 sz. alatt) 1931. július 28-án kedden d. u. 3 órakor eladatnak a legtöbbet ígérnek különféle berendezési tárgyak, a volt

KIPP FRIGYES üvegformagép

tulajdonából. Az érdeklődők forduljanak a közlebbi felvilágosításért a Volksbank Rt.-hoz, Segesvár. Árverésre kerülnek az alábbi tárgyak: Egy 8—9 lóerős benzinnemű. 3 vonós- és vezető-orsós esztergapad. 1 gyalugép. 1 állványfűrőgép. 1 csiszológép, 8 párhuzamos, 1 szivattyú berendezés, transzmissziók, tábori tüzhely, üllő, gyalupad, mind jó állapotban.

APRÓHIRDETESEK

Hétköznap: egy szó 6, vastag betűkből 12 lej. Vasárnap: 7:50, illetve 15 lej. Legkisebb hirdetés 10 szó. Négyeszi hirdetés esetén 25% engedmény. Állást keresőknek 25% kedvezmény. A bukaresti kiadás részére: szavanként 3 lej, 50-szeri megjelenésnél 2 lej.

Vétel-eladás

Kertipadok, kertitömlők, vízmentes ponyvák, kutszivatyuk. Jul. Teutsch, műszaki áruuraktár, Kapu-utca 57.

MALOM, 11-járatu modernül berendezett, Arad megye Sema-lakon kiváló buzatermő helyen eladó. Bővebbet Friedrich Test-vérek, Temesvár. 13702

HIDMERLEG üzemfelhagyás miatt nagyon olcsón eladó. Cim 13955 sz. alatt a brassói kiadóban.

A Baia Eforiei Scolare Bras-só, Porond-utca 4. sz., keres megvételre vaskasszát, kisebb nagyságban. 13971

Szatócis-üzlet teljes berende-zése eladó. Brassó, Gőzfűrdő-utca 4. 13949

Jókarban levő „Hoffer és Schrantz“-féle herefejítőgép ju-tányos áron eladó. Dr. Sebes-tyén ügyvéd, Oradea, Szanis-ló-utca 18. 14062

Az üzlet felosztása miatt dus raktáramot SZÉP KÉZI-MUNKÁKAT ÉS HOZZAVÁLÓ ANYAGOKAT hatósági engedéllyel minden elfogadható áron kiárusítom. Hozolitz Elza Brassó, Weiss Mihály u. 20. 14057

Kenyérsütőde berendezés, ke-veset használt és egy péktár-székér jutányosan eladó. Ré-ther, Brassó, Hosszu-utca 24 14055

Allást keres

Középkorú keresztény URI-ASSZONY, aki az egyszerű, mint bármely finom háztartás vezetésében minden tekintet-ben jártas, önálló munkae-vel, elhelyezkedni óhajt. HAZVE-ZETŐNÖI, ANYAHELYETTESI VAGY TÁRSALKODÓNÖI minőségben. Ajánlatokat „Föl-tetlenül megbízható” jellegre Fehér Olga hirdetési irodájá-ba kér. Temesvár, Str. Saguna 5. sz. 14052

B. L. Felelősszerkesztő: Kocsis Béla

BRASSÓI LAPOK nyomdavidualatának kiadása és rotáció nyomása, Brassóban.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Havonta 100, negyedévre 300, félre 600, évente 1200 lej. Magyarországra negyedévre 14, félre 28, évente 56 pengő. A többi külföldi államokba negyedévre 420, félre 820, évente 1600 lej

megbízások levételére és fizetések átvételére ienti, helyi megbízottakon kívül a köv. központi me-bizottak vannak feljogosítva: Bartha Géza Dán Dániel, Gerő Sándor.

MEGBIZOTTAK. Arad: Piața Impăratul Traian 1. (Halmágyi Pál) — Dés: Str. S. Barnuțiu 10. (Osz-tian Kálmán) — Déva: Str. Ioan Creanga 2. (Balogh Géza), Telefon 17 Huayad- és Alsófehérmegye-ek részére Kolozsvár: Str. Dubaiailor 7. (volt Timár-utca) (Neumann Ignác). — Marosvásár helyi: Benjámín Árpád Szentgyörgy-utca 6. — Marostordalma: Szabó Jenő Cime: Marosvásárhely. Strada Reghiului 10. — Nagyszombat: Strada Turnului 13. (Szigetváry László). — Nagyvárad: Str. Nic. Jiga 32 (Szabó Gyula) — Szatmár: Rákóczi-ut 37. (Kertész László) Szatmár- és Máramarosmegyék részére. — Szilágyas-nagy: (Halleria Ernő) — Temesvár: Gyárváros, Tigris-utca 4. (Halmágyi Pál). — Torda: Str. Regele Ferdinand 25. (Dénes József.)

HIRDETÉSEKET felvesznek a kiadónvatalok, a megbízottak, valamint minden bel- és külföldi hi-r-detiroda. Részletes tarifákkal készséggel szolgálunk.

PRIMARIA ORASULUI MERCUREA-CIUC
2839—1931. sz.

HIRDETMÉNY

1931. évi augusztus hó 24-én, délelőtt 10 órakor a csikszeredai városi tanács irodájá-ban, az árverező bizottság jelenlétében, nyil-vános árverés tartatik az alábbi famennyiség eladása tárgyában: kb. 16.000 köbméterre be-csült faanyag, az 1930—31. évi termelésből, továbbá 530 köbméter száraz, szelődöntött fa, a Ráchtis nevű erdőből (Gyimesbükk köz-ség határában).

A termelési idő az árverés végleges jóváha-gyásától számított egy év.

Az előirányzat és feltételek megtekinthetők a műszaki osztály irodájában, naponta a hi-vatalos órák alatt.

A pályázók kötelesek 320.000 lejes garan-ciát letébe helyezni, készpénzben, vagy ál-lami értékpapirokban.

Az árverést a nyilvános számvitelről szóló törvény intézkedéseinek figyelembe vételével tartják meg.

Mercurea Ciuc—Csikszereda, 1931. július 10-én.

Presedinte Com. Int. Ing. seful ser. technic
Gustav Olteanu s. k. Gh. Gondos s. k.

Allást nyer

ÉTTERMI cukrászt önálló munkást keresek. Ajánlatokat Löbl hírlapirodába, Arad. 14050

Gyógyszerészasszisztens, ur vagy hölgy 150—200.000 lej készpénzzel azonnal tartósan elhelyezkedhetik. „Tartós elhe-lyezkedés” jellegre, ABC hírlapiroda, Timisoara. 14051

Lakás

Napos, tágas BUTOROZOTT SZOBÁT KERESÉK Brassóban, lehetőleg kertes helyen, azonnala- ra vagy aug. 1-re. Október 1-ig tar-tózkodom Brassóban. Ajánlato- kat „Nyaraló” jellegre a brassói kiadókba kérek, ahol a cim is meg-tudható. 14038

2 vagy 3 szoba fürdőszobás lakást keresek szeptember vagy október 1-re. Cimeket „Modern” jellegre a brassói kiadókba ké-retnék. 14045

KIADÓ ÜZLET. Nagyobb vidéki községben központi fekvésű vegyeskereskedés árukész-lettel együtt, megegyezés sze-rint más elfoglaltság miatt ki-adó. Érdeklődni lehet Imets András-nál Csikszereda. Camera de Agricultura. 13882

Vegyes

BIZTOS megélhetést nyújtó régi jönevű kalapszalón, csa-ládi okok miatt átadó. Megke-resések „Biztos megélhetés” jellegre Rudolf Mossehoz, (Luj. 14054

Marabu Keltetőgépek

gravitációs központi melegvízfűtéssel. Többszörösen kiténtve

Rádiátorok és kazánok központi fűtésnek stb.

raktárról szállít

„MODERNA” építőipari gépek és rádiátor részvénrtársaság

Brasov, Strada Inlundatá (Kis-utca) 12.

Ajánlat és prospektus díjmentesen

Brasov—Brassó, Kapu-utca 56—58. Telefon-interurban: (szerk és kiadóhivatal) 1—77 és 82
Bucuresti Bukarest I, Boulevard Schitu Măgureanu 21. Telefonszám: 363—64

A legolcsóbb cserépkályhák és Zsolnay Faianca fal-burkolat-lemezek, terrasszo padló-lapok

legújabb mintákban, nagy vá-lasztékban, mélyen leszállított áron. — Kályhaátrakások és javítások, csak a

TERACOTTA cserépkályhalerakatai

BRASSO,
Strada Patriarchul Miron 8
(Gyár-ut)

Telefon 794.

telefon 794.

Figyelje lapunk hirdetéseit.

JULIUS 26.